

Kapitelstaxterne for Aaret 1886.

	Hvede	Rug	Byg	Havre	Gule Ærter	Graa Ærter	Boghvede	Smør	Flask	Honning
	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Pd.	pr. Pd.	pr. Pot.
	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Sjællands Stift. (Bornholm undtaget)	12 29	9 36	9 53	7 11	12 17	11 38				
Møen				
Bornholm	9 23	8 92	6 38	73			
Fyens Stift	9 28	9 33	6 77				
Lolland-Falsters Stift:										
forrige Halsted Amt	12 92	9 65	10 55	6 87	12 88	12 41				
— Maribo Kloster og Aalholm Amter. . .	13 22	9 75	10 26	7 14	12 92	12 46				
— Nykjøbing Amt. . .	13 17	9 75	10 11	7 35	12 46	12 08				
Aalborg Stift:										
Vendsyssel og Han-Herreder	..	9 13	8 27	6 19				
Thy og Mors	9 77	8 42	6 61				
Viborg Stift	8 95	8 14	6 01				
Aarhus Stift	8 99	8 63	6 50				
Ribe Stift:										
Ribe Amt	10 25	9 51	7 26			48	75
Vejle Amt	9 35	9 01	6 80			47	86
Ringkjøbing Amt	9 93	8 97	7 11			45	57
Gjennemsnit for 1886	12 90	9 49	9 20	6 78	12 61	12 08	8 58	85. ⁰	46. ⁷	72. ⁷
— for de sidste 10 Aar	15 70	12 01	10 80	7 40	14 60	14 03	9 73	85. ⁷	52. ⁸	73. ⁸

Gryn.

(Gjennemsn.

f. d. foreg.

10 Aar:

20 96)

pr. Td.:

18 94

195 46

pr. Pd.

8 59

8 42

8 72

Boghvede.

Agerdyrkningsberetning

fra Slutningen af Juni.

I Begyndelsen af Juni prangede en Afgrøde paa Markerne saa smuk og lovende som nogensinde. De stærke Storme med skarp Tørring, der begyndte en 8 Dags Tid ind i Juni og derefter vedbleve en Uges Tid for efter nogle Dages stille Vejr atter at tage fat, have imidlertid øvet sine skadelige Virkninger paa de fleste Afgrøder om end i forskjellig Grad, og med Længsel spejder man efter Tegn paa Vejrforandring, thi bliver dette Vejr ved endnu i nogen Tid, da vil Afgrøden let faa et uopretteligt Knæk, medens et frugtbart Vejr med jævnlig og god Regn endnu vil kunne udøve en heldig Virkning, om det end desværre ikke vil kunne udslætte de ødelæggende Virkninger af Juni Maanedes stærke Tørke. — For de enkelte Afgrøders Vedkommende stille Udsigterne sig saaledes:

Vintersæden, der var lagt tidlig i Efteraaret og stod kraftig ved Vinterens Komme, hvilket særlig gjaldt Rugen, som man jævnlig frygtede for at være for stærk, kom, som forrige Agerdyrkningsberetning meddelte, i det Hele taget godt gennem Vinteren, indtil den stærke Eftervinter med Snelæg og haard Frost indfandt sig midt i Marts. Derved svækkedes baade Hveden og Rugen i Løbet af en Snes Dage, men da April bragte jævnlig Regn og ikke synderlig Nattefrost, saa rettede Vintersæden sig igjen, og en temmelig kølig men heldigvis fugtig Maj gav

den en forøget Kraft med et godt udviklet Rodnæt, mange Sideskud, fyldige Blade og altsaa en tæt Stand. Medens Vintersæden i Efteraaret stod bedst i Jylland, naaede den gjennem Foraarstiden at staa ikke mindre smukt paa Øerne. — Dette gjælder ganske særlig Hveden; denne staaer afgjort bedst og lover en stor Afgrøde, hvis ikke Uheld indtræffer; thi den er kraftig, stærk i Straaet, har stor Bladfylde og skrider igjennem med gode Ax; endnu er den forskaanet for Rust og Insektangreb. — Rugen, der led mest af Eftervinteren og var en Del trykket til midt i April, tog derimod det stærkeste Opsving, da Maj Maanedes usædvanlige gode Grødevejr indtraadte. Kun paa lave, vaade og kolde Jorder var og blev den tynd og svag. Paa gode, kraftige Jorder var den jævnlig saa stærk, at den ikke kunde staa mod de hyppige og stærke Regnbyger, der særlig faldt i Tiden fra 18–24. Maj, og da Bygerne kom fra forskjellige Sider, hvirvledes Rugen ofte om og kom til at ligge slemt mange Steder. Dette skete paa et saa tidligt Stadium af dens Udvikling, at man ofte nærede Tvivl om at den kunde rejse sig igjen, og ikke faa Steder begyndte man at slaa den af til Staldfoder, for derefter at besaa Jorden med 6-radet Byg eller Turnips. Snart viste det sig imidlertid, at Kvæget, der allerede havde faaet Smag paa den friske saftige Kløver, ikke syntes videre om dette Foderbytte, og da de følgende Dages friske Vind de fleste Steder atter rejste den faldne Rug, blev forholdsvis kun mindre Stykker afhuggede. Den skjød nu lange Straa og lange Ax og lovede godt, da de omtalte Junistorme begyndte. Men disse have medtaget den kjendeligt de fleste Steder; overalt ere Vipperne blevne en Del slidte, og da Blomstringen fandt Sted midt i Maaneden under mindre gode Forhold, er der ogsaa en Del Spring i Axene. Særlig er det dog paa de høje, lette, udsatte Marker, at den nu af og til er saa medtagen, at dens tidligere kraftige, grønne Farve er ombyttet med et hvidligt eller bleget Skær, der fortæller at Livet er slukket, inden Kjærnen er dannet, hvorfor ikke faa Rugstykker ere

huggede, da tilmed Straaene jævnlig ere helt brudte. Da dette navnlig er Tilfældet i Jylland, vil man forstaa, at Vintersæden nu, i Modsætning til tidligere, forholdsvis staaer mindre godt i Jylland end paa Øerne. Af de forskellige Rugsorter, der i de senere Aar prøves (Bretagne-, Besthorns-, Kjæmpe- og Championrug) synes Bretagne-rugen ofte at være den bedste.

Rapsen og Rybsen, der i enkelte Egne vinde forøget Udbredelse, staa godt, have blomstret smukt, ikke lidt synderligt af Biller, da Kulden har hæmmet dem og de love et godt Udbytte. Man foretrækker jævnlig Rybs, der i de senere Aar har viist sig fordelagtigere end Raps. Den efterfølges af Rug, da Jorden ikke er kraftig nok til Hvede.

Jordens Foraarsbehandling er sjælden gaaet lettere og bedre fra Haanden end iaar; det ringe Snelæg i Vinter, den jævnlige Barfrost og Jordens tørre Beskaffenhed lod den ligge saa let, at den smuldrede fortræffeligt for Harven. Allerede før Midten af Marts saaedes paa de sydlige Øer enkelte Steder Ærter og Bønner, der overstod Eftervinteren godt og nu staa udmærket smukt, — selv paa fattig Jord staa de iaar ret godt. Den egentlige Vaarsædslægning begyndte i de tidligste Egne en Ugestid ind i April og i andre Egne snart efter Paaske, men den sluttedes forholdsvis tidlig — sidst i April eller først i Maj — da Arbejdet gik saa let; og skjøndt der faldt jævnlig Regn til Held for Sædens Spiring, saa standsede dette dog ikke Arbejdet, thi Jorden drak strax enhver Byge, der gik hen over den, og den var saa tør, tildels bundtør, at man umiddelbart efter en Byge kunde fortsætte Jordens Behandling og Sædens Nedbringning. Sæden spirede derfor godt, og var Maj Maaned end kølig og altsaa ikke lokkede til gejl Væxt, saa gav den med sine 50—60 Mm. Regn — en glædelig Modsætning til den tørre Maj vi ellers ere vante til — Vaarsædsmarkerne et rigtig smukt og kraftigt Udseende ved Maj Maanedes Slutning. Men Juni Maanedes Tørke og Storme (fra 20. Maj til 20. Juni kun en halv Snes Mm. Vand) satte ogsaa sit Mærke paa Vaarsædsmarkederne, og paa de tørre, lette

Jorder ere Planterne baade slidte og gulnede og trænge i høj Grad til Regn og det en stærk Regn; dette kan ikke undre, naar man besinder, at Jorden som sagt fra Vinteren var meget tør, at Blæsten har slikket Maj Maanedes Regnen ud af Jorden, at Dugdannelsen har været meget ringe paa Grund af Blæsten, og at Sæden var spiret godt og derfor stod tæt, og indlysende er det jo, at en tæt, storbladet og frodig Plantevæxt (det være sig Vintersæd, Vaarsæd eller Kløver) bruger langt mere Vand til sin Fordampning end den svagt ansatte Sæd, og altsaa ogsaa tærer stærkere paa den i Forvejen sparsomme Jordfugtighed — Storm og Tørke tære paa Overfladefugtigheden, men Planterne paa Bundfugtigheden. Men et andet Onde af ikke mindre Vægt søger ogsaa iaar at kue Vaarsæden, og det er den overordentlig store Masse Ukrud, der overalt er myldret frem, da det formedelst det fugtige Vejr kun i ringe Maal blev ødelagt ved Foraarsbehandlingen; dette gjælder navnlig om Agerkaal, Føl-fodder og Tidsler, som fik særlig Magt i den kolde Periode. Sjældnen har man seet Markerne saa belemrede med Ukrud som iaar, og det er næppe overdrevent, naar en af Tidsskriftets ærede Korrespondenter anslaaer Tabet paa mange Marker til 3 à 5 Fold, eller naar en anden skriver: »Man gjør sig i Reglen ingen rigtig klar Forestilling om den Kamp paa Liv og Død, der i disse Dage føres mellem Vaarsæden og Ukrudet; en Trediedel af Sæden vil paa mange Marker aldrig slippe igjennem den gule Pels, som Agerkaal eller Agersennop har hyllet Marken i, og det er en meget tvivlsom Trøst, naar man om en kort Tid mener, at Sæden atter har taget Magten, thi der er da foregaaet en Udtynding, som hverken Jorden eller Saaningen kan bære Skylden for«. Mange Steder er der ofret meget Arbejde paa at udstikke Tidsler og Føl-fodder, ligesom ogsaa paa ved Hjælp af Lugemaskiner eller især af Lugeriver at holde Agerkaalen i Ave, men Ondet skal bekjæmpes med forebyggende Midler (heldigt Sædskifte, tidlig Skræpløjning, Foraarspløjning o. lign.), da man kun ad den Vej kan faa Magten dermed. Det er i dette Øjeblik meget mistrøstende at berejse Danmark og dets Nabolande

mod Syd og Øst, thi Danmarks Jord viser sig langt mere skiden end de andre Landes. — Mindre, men dog kjendelig Skade have ikke faa Steder Smældelaverne forvoldet. Oldenborrerne ere mange Steder indsamlede i store Mængder, og de ere optraadt med meget forskjellig Styrke i de enkelte Egne, selv om disse ligge nær ved hinanden som f. Ex. det sydlige Langeland, der har havt mange Oldenborrer, medens det nordlige Langeland næsten ingen har havt. Endelig skal nævnes, at et Jordfog, saa stærkt som kun sjælden tidligere iagttaget, har fundet Sted i denne Sommer, og navnlig voldte Stormen d. 10de Juni paa det bakkede Terræn i Midtjylland en Skade, som først sent vil forvindes. — Trods alt dette staaer Vaarsæden i Reglen, naar de lave og kolde samt de høje og lette Jorder undtages, godt og lovende. Dette gjælder ganske særlig Bælgrugterne og Havren, medens Bygget er synlig mere trykket af Ukrudet.

Ogsaa for de tidlig lagte Rodfrugter — Runkelroer, Sukkerroer og Gulerødder — have Forholdene i det Hele taget været heldige. Jorden var ogsaa her god at behandle, og laa, formedelst det kølige Vejr, Frøet end temmelig længe i Jorden, kom det, takket være Maj Maanedes Regn, efterhaanden smukt og sluttet, undtagen i det nordvestlige Jylland — Thy og Mors — hvorfra der klages over en mangelfuld Spiring og store Spring i Roemarkerne. Særlig roses i alle Beretninger Sukkerroemarkerne, der i denne Tid allerede ere hakkede, udtyndede og rensede anden Gang, og i en Beretning fremhæves sikkert med Føje: »thi vi forstaa nu at tage fat paa Behandlingen i rette Tid og paa rette Maade«. I Modsætning hertil klages der fra de Egne, hvor man fortrinsvis endnu planter Roerne, over, at dette i det nuværende stærkt tørrende Vejrlig er umuligt; de i saa Henseende gjorde Forsøg ere saa godt som helt mislykkede. Paa Rutabaga- og Turnipsmarkerne er Tilstanden ogsaa ofte temmelig mislig; Spiringen i den tørre Jord først i Juni har undertiden været mangelfuld, den stærke Blæst har

paa de lette Jorder hyppig jævnet Kammene og derved væsentlig ødelagt Saaningen, og endelig have Jordloppeangrebene været ualmindelig stærke iaar og det saa at sige i alle Egne. Kun hvor Udsæden og Fremspiringen har været saa tyk, at Jordlopperne ikke have kunnet faa Bugt dermed, vil Eftersaaning kunne undgaaes, ellers vil enten denne eller endog hel Omsaaning være nødvendig.

Græsmarkerne tegnede ikke godt efter Vinteren, særlig ikke paa Øerne, hvor forrige Sommers Tørke havde afleveret meget tynde 1ste Aars Kløvermarker, som Barfrosen i Vinter end yderligere havde udtyndet. Der blev eftersaaet mange Steder, men Virkningen heraf menes i Almindelighed ikke at være stor. Derimod tillægge Alle Maj Maanedes regnfulde grøderige Vejrlig Æren for at Græsmarkerne i det Hele taget vise sig langt bedre end ventet. Kvæget kom, med Undtagelse af det vestlige Jylland, tidlig ud, men Græsset kom som oftest hurtig igjen, og paa alle veldyrkede gode Jorder er der endnu »fuldt Bid« for Kvæget. Derimod har paa de lettere og tørrere Jorder Juni Maanedes ugunstige Vejrlig unægtelig trykket Græsmarkerne saa stærkt, sat dem i Stampe og hindret Gjenvæxt, saa man i saadanne Egne begynder at frygte for Græsmangel. Af Agerhø vil der nogle Steder blive bjerget en rigelig Slæt, — andre Steder derimod meget lidt, hvor 1ste Aars Kløvermarker have været særlig simple, men overalt vil Bjergningen falde noget sen, da Kulden har hindret Kløveren i at »koppe ud«. — Med Engene er man i Reglen ikke tilfreds; hvor de ere kraftige og have havt Vand nok, ville de ganske vist, om end sent, kunne give en god Slæt; men de fleste Steder klages der over, at de lide altfor stærkt af Tørken og af Kulden til at de kunne give et nogenlunde almindeligt Høavl, og selv de overrislede Enge i det midterste Jylland love kun en tarvelig Slæt formedelst det kolde Vejr og de kolde Nætter i Juni Maaned.

Mælkeudbyttet gik en Del op strax efter Udbindingen, og den gode Græsning modvirkede for en Del det

Tryk, som det kølige Vejr ellers lagde paa Kvæget; men senere har Kvæget i det stormfulde Vejr sat en Del af paa Mælken, om man end maa sige, at Udbyttet i saa Henseende endnu er ret tilfredsstillende. Derimod har et noget højt Mælkeforbrug til et Pd. Smør og særlig de overordentlig lave Smørpriser — i flere Uger kun 70 Øre som Tøpnotering — i Forbindelse med gennemgaaende lave Svinepriser — 23 à 24 Øre — meget følelig trykket det kontante Pengeudbytte, og den ret gode Konjunktur, vi i Modsætning til de nærmest foregaaende Aar have havt for Ost, har ikke kjendelig kunnet bøde herpaa. Desuden har Indkjøbet af Smaagrise forholdsvis været meget dyrt. — Fedningen har dog vistnok givet et endnu tarveligere Udbytte, særlig for alle dem, der, ængstede af Vinterens lave Priser, have solgt tidlig i dette Foraar; thi først i Juni Maaned have Priserne atter hævet sig lidt og ere for unge gode Kreaturer naaede 24—26 Øre pr. Pd. levende Vægt, medens man ellers almindelig kun har havt 19—22 Øre hjem for denne Slags Varer; i Sammenligning hermed maa Afsætningen af gode Udsætterkøer til Rhinegnene til en Nettopris af 16—20 Øre kaldes ret god, men er jo dog i og for sig tarvelig.

De tidlige Lam bleve i Forsommeren betalte ret godt, men senere er Prisen falden. Ulden har holdt sig i Forhold til de andre Produkter i ret god Pris, nemlig omkring 1 Kr. pr. Pd. Læmningen har nogle Steder været rigelig, og 2 eller endog 3 Lam er ikke ualmindeligt; fra andre Egne klages derimod over, at Faarene ikke iaar have været frugtbare.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Roeskildeegnen. I Maj og Juni har Prisen baade paa store Svin (Hamborgersvin) og smaa Svin (Slagterisvin) været 23—24 Øre pr. Pd. Under disse Omstændigheder er Slagterisvin den fordelagtigste Produktion, naar man selv har Tillæget af Grise. Grise koste 50—60 Øre Pundet paa Roskilde Torv. — Det er ganske vist ikke

Regel at købe eller sælge Smaagrise i Pundevis. Her som saa ofte paasees ikke Producentens Interesse fra den rette Side. Man »skal jo have dem«, og saa er man nødt til at betale Prisen, som forlanges. Det bør dog ikke oversees, at naar de første 13—14 Pd. Svin betaales med 7—8 Kroner, saa skal der senere sælges omtrent 30 Pd. for at dække Indkjøbet, og det er først Tilvæksten derud over, som afgiver Vederlaget for Fordringen. Men denne Tilvæxt er ens for smaa og store 200 Pd.s og 300 Pd.s Svin. Pr. Pd. gaaer der mest Foder til det store Svin. Man har ved Svinefedningen det samme Forhold som ved Kvægfedningen: jo ældre Dyret bliver, des mere kræver Tilvæksten forholdsvis. Dette Punkt bliver altfor almindelig overseet, blandt andet fordi Handelsmænd og Slagtere præke en anden Lære, nemlig den, at det sidste Pund betaler sig bedst. Denne Lære er i Slagternes Interesse ligesom en anden om Handelen efter levende Vægt. Det er stærkt fedede Dyr, der kan »betales efter levende Vægt«, hedder det, magre Kreaturer maa købes paa Slump, efter Skjøn. Landhandlere kunne udfolde megen Veltalenhed, naar det gjælder om at faa disse Regler praktiserede ud blandt Folk. Bedre var det, og stemmende med alles Interesse vilde det være, om man oplyste Folk om Kvaliteten, og sagde: Dette er Kjød af 1ste, 2den, 3die eller 4de Klasse eller Kvalitet. Eller ogsaa: Dette Dyr giver ved Slagtning kun saa eller saa mange Procent Kjød: 35 pCt., 40 pCt., 50 pCt. eller 60 pCt. Kjød, og Pundet er saa eller saa meget værd. Derved kom man til en rimelig og fornuftig Vurdering stemmende med alles Interesser, og det vilde bidrage til, at meget Vrag, der altfor længe faaer Lov at fylde i Staldene, vilde forsvinde.

Der kan nemlig aldeles ingen Tvivl være om, at de vanskelige Forhold for Landbruget have en dobbelt Aarsag: en indre Aarsag, som Landbruget kan gjøre sig til Herre over, og en ydre, som griber ind i alle Forhold. Man bør i saa Henseende agte paa, at Stagnationen falder sammen med Overgangen fra Kornsalg til Salg af Husdyrbrugets Produkter. Denne Overgang er

fuldbragt, men den er i teknisk Henseende fremdeles saa mangelfuld, at den vilde have været umulig, dersom den ikke havde fundet saa udmærket Støtte i Datidens gunstige Konjunkturer. Den Mistillid, der nu breder sig i og om Landbruget, er et andet Udtryk for den samme Tanke. I de opadgaaende Aar saa vi paa Øjeblikkets Udbytte uden nøje Kjendskab til Produktionens Fundamenter, og nu, nu seer man alene paa det lille Udbytte uden at agte paa, at disse Fundamenter kunne og ville komme til at bære meget mere. Det er Overgangens Vanskeligheder, vi have med at gjøre, og som vi paa ingen Maade bør bilde os ind, at vi ere færdige med. Vi have famlet, og vi famle fremdeles baade i Theori og Praxis. Vore Gaarde have endnu megen Lighed med et Kort over det afrikanske Fastland. Vi have de ydre Grænser, men indenfor ligger Arbejdet for Livingstone og Stanley i det mørke Fastland. Indenfor vore Markskjel har Landmanden sit Produktionsfelt, og der er mange ukjendte Partier endnu, som det baade er nyttigt og interessant at underkaste et Studium af mere indgaaende Beskaffenhed end hidtil har fundet Sted uagtet Tidsaaendens realistiske Tendenser.

Fra Egnen Korsør-Skælskør. I Rodfrugtmarken, hvoraf den ene Halvdel dyrkes med Roer, den anden med Vikkehavre til Grønfodring, prøvede jeg ifjor, efterhaanden som Vikkehavren blev afslaaet til Kørne, at skrællepløje og at saa Raps, ca. 10 Pd. pr. Td. Land, til Grøngjødskning. Rapsen groede godt til, blev i Efteraaret nedpløjet, og i Foraaret blev hele Marken tilsaaet med Byg. Der er for Tiden en stor Forskjel at se, da det grøngjødskede Byg staaer betydelig smukkere, end hvor Jorden efter Vikkehavren er bleven halvbrakket. Jeg vil iaar besaa hele Vikkehavrestykket med Raps.

Her tyndes Roerne paa 6 à 8 Tommer, hvilken Afstand vi synes at have erfaret giver den mest passende Størrelse. Iaar er her kun saaet Barres og Vroxtan, hvilke begge trives godt her og give en temmelig fast Roe.

Græsmarkerne har man iagttaget med megen Spænding, da den unge Kløver alt fra Efteraaret stod tyndt. Flere Steder blev der i Efteraaret eftersaaet, vistnok til liden Glæde. Dels kom man let for sildig til at saa, og sidste Efteraar var desuden meget uheldigt, da Frøet først saa sent kom til at spire, at Planterne ingen Kraft fik til at modstaa Vinteren. Her have vi i dette Foraar, som jeg forresten før har omtalt, eftersaaet med 5 Pd. Rødkløver og 5 Pd. Sneglebælg pr. Td. Ld., og det har spiret godt og vil vistnok alt til Efteraaret gjøre Nytte. Takket være den gode Regn, vi have faaet, saa har Græsmarken i det Hele taget udviklet sig langt bedre, end man havde formodet. Her haves en Mark til Slaaning, udlagt med 10 Pd. Sneglebælg og 10 Pd. italiensk Raigræs; den staaer udmærket og vil nok give 3 à 4 Læs pr. Td. Land. Denne Mark, som udlægges i Byg, lader til at lykkes godt, men Vanskeligheden er især i et tørt Aar at faa den strax efter Høsten gjødet og pløjet, saaledes at der til Efteraaret kan saaes Rug i den.

Fra Rønnede-Eggen. Som Bevis paa den Interesse og Tilslutning, Tyreforeningssagen har faaet her paa Eggen, kan anføres, at der til »Præstø Amts Landboforenings« Dyrskue ved Rønnede Kro den 7de Juni fremstilledes 17 Tyre fra Tyreforeninger, hvoraf de fleste bleve præmierede eller kjendt værdige til Præmie.

Fra Vordingborg-Eggen. Nu arbejdes her jo ivrigt for ved Hjælp af Tyreforeninger at fremhjelpe Besætningens gode Egenskaber. Forhaabentlig vil det hjælpe, men at det just ikke vil ske i en Haandevending, kan man jo nok indse. Foreløbig har den stærke Efterspørgsel efter fortrinlige Tyre dreven Prisen paa disse op til en overdreven Højde, og saa er det endda tvivlsomt, om de fleste af de dyrt indkjøbte Tyre ere saa fremragende, at de virkelig faa den store Betydning, som der haabes at de skulle faa for Kvægbestanden. Adskillige af Foreningstyrene, som forleden vare fremstillede ved et Dyrskue, lod ikke saa lidt tilbage at

ønske, thi det er jo ingenlunde tilstrækkeligt, at en Tyr har kostet 400 à 600 Kroner, til at gjøre den til en virkelig god Tyr, der kan give sit Afkom et ensartet og godt Præg. — Imidlertid, Sagen er god, er kommen godt i Gang og vil uden Tvivl, selv om der af og til begaaes Fejl, faa sin store Betydning ved at vække og fremme Sansen for Malkekoens overordentlig store Betydning i Landbruget.

Fra Nordfalster. Flere Steder har den lille Lugerive som sælges af C. Th. Rom, med Held været anvendt. En Mand kan med den luge 5—7 Skpr. Land om Dagen, og naar den anvendes tidlig, inden Sæden bliver for stor, hætter den Agerkaalen meget og formindsker Frøkastningen betydelig. Den er mere praktisk end Lugesmaskinerne for Hestekraft.

Her bygges en Mængde Andelsmejerier, uagtet her er Fællesmejerier nok. Erfaringen viser allerede afgjort, at der lægges meget mere Vægt paa Kvægholdet med bedre Dyr og bedre Fodring nu, end før man begyndte med at føre Mælken bort fra Gaarden. Hvilket af de 2 Systemer, der vil holde i Længden, er vanskeligt at sige, men Røre er der bleven vakt paa dette Omraade. Husdyrloven vil sikkert have sin Betydning. Forleden Dag uddeltes der her ved Statstyreskuet 1000 Kr. i Præmier til ældre Tyre, og de kunde uddeles med god Samvittighed, da der virkelig var en særdeles respektabel Samling Tyre. Da vi have særdeles gode Optrættere med solide Stammer, vil Udsigten til de store Præmier sikkert yderligere skynde til Arbejde i den Retning. Det viste sig tillige, at Stiftets Optrættere særdeles godt kunde konkurrere med de fra Angel direkte indførte Tyre. Som yderligere Vidnesbyrd om voxende Interesse kan fremhæves, at de af Maribo Amts økonomiske Selskab indkjøbte Anglertyre ved Auktion paa Dyrskuedagen reves bort til høje Priser, saa at Selskabet tjente en ikke ubetydelig Sum paa dem. Som sædvanligt var det smukke Dyr, og de pleje altid at falde godt ud.

Fra Midtfyen. Udbyttet af Mejerierne har under iøvrigt lige Forhold været bedre i Vinteren 1886—87 end i 1885—86. Grundene hertil ere navnlig to, nemlig: 1) lavere Priser paa det indkjøbte Kraftfoder og 2) større Udbytte af Mælken, navnlig paa Grund af højere Ostepriser.

Andelsmejeriernes Antal forøges stadig paa Bekostning af Fællesmejerierne. Hvor de første anlægges fornuftig og bestyres og ledes godt, give de ikke alene Andelshaverne gode Renter af deres Penge, men ogsaa et betydeligt Overskud, saaledes at der haves Exempler paa, at de mindre Jordbrugere, ved Hjælp af dem, have ligesaa meget ud af deres Mælk som de største Gaarde. — Desværre findes der ogsaa Andelsmejerier, som blive daarlig bestyrede og ere daarlig anlagte, og som derfor give stort Tab.

Det er næppe muligt ved en kritisk Behandling af de herværende Mælkeriregnskaber for de to sidste Vintre at finde nogen anden Grund til den betydelig mindre Mælkemængde, som det samme Kvantum Foder har givet i 1885—86 i Sammenligning med 1886—87, end den betydelig større Mængde grove Foder, som er brugt i første Vinter sammenlignet med sidste. Der kunde opkastes det Spørgsmaal, om en Del af det virkelige Kraftfoder ikke kunde have været sparet navnlig ved Hjælp af Roerne. Dette er forsøgt, men ikke med Held. Naar der nu skrives en Del om, at Landmanden i disse trange Tider bør formindske Brugen af virkeligt Kraftfoder ogsaa om Vinteren og erstatte dette med hjemmeproduceret Foder, troer jeg derfor, at det er galt. Det bliver nu, som tidligere, Landmandens Opgave at opfodre saameget Kraftfoder, navnlig Klid og Oliekager, paa sin Besætning, som han kan faa betalt saaledes, at Gjødningen haves gratis. Naar han saa samtidig sørger for at konservere og benytte Gjødningen paa rette Maade og holder Jorden ren, vil han paa bedste og billigste Maade forøge sine Markers Frugtbarhed; men der maa lægges vel Mærke til, at Grænsen for Forbruget af Kraftfoder er: saa meget som Kreaturerne fuldtud strax kunne betale saaledes, at Gjødningen haves for Halmen. Ikke saaledes, som der ofte gjordes i Halvfjerd-

serne, at man fodrer stærkere end Kreaturerne Produkter kunne betale i Haab om, at det alligevel skal betale sig i Fremtiden.

Den 14de Juni afholdtes i Ringe et godt besøgt Dyrskue, hvor navnlig Tyrene vare smukt repræsenterede. De alt oprettede Kvægavlsforeninger i Forbindelse med den nye Husdyrlov have allerede bidraget til, at Opmærksomheden, i langt højere Grad end tidligere, er bleven henledet paa Vigtigheden af gode Tyre og have saaledes gjort Gavn endnu forinden de rigtig ere traadte ud i Livet.

Fra Hadsherred. Mælkens Mængde har været stor nok; men Fedmen klages der over, hvilket ikke er saa underligt, da Kvægavlen her i Landet alle Tider har været baseret paa at lave megen Mælk, medens man ikke har taget tilbørligt Hensyn til Mælkens Kvalitet. Følgen heraf er, at den Mælkemængde, der skal bruges til et Pd. Smør, er stadig stigende og vil vedblive dermed, indtil man bedømmer og indretter Kvægavlen paa en anden Maade.

I de sidste Aar er Radsaaning af alt Korn gaaget mere og mere frem her i Herredet. Man synes at være særlig godt fornøjet med denne Kultur, og er dette Tilfældet, bliver Radsaeningen vel snart almindelig; man bruger 3 à 5 Tommer mellem Rækkerne. Maskinerne lejes ud til 1 Kr. à 50 Ø. pr. Td. Land, men saa følger der en paalidelig Mand med Maskinen.

Fra Hobroegnen. Udbyttet af Mejerierne og Fedningen har i afvigte Vinter været mindre end forhen, thi Priserne paa Produkterne have stadig været faldende. — Selve Fedningen har imidlertid vel næppe været saa slet som Opdrætningen, thi Fedepriserne have været igjennem Vinteren fra 16 til 22 Øre pr. Pd. levende Vægt for Stude, alt efter Fodergraden og heldige og uheldige Markedsforholde, derimod har Prisen paa magre 3 og 4 Aars Stude staaet om ved 11—12—13—14 Øre pr. Pd. levende Vægt største Delen af Vinteren, alt eftersom disse have været

lidt mere eller mindre vel holdte, eller af lidt bedre eller ringere Slags.

Fra Egnen Sydøst for Aalborg. Fedningen har for Den, som holdt ud til den sidste Ende, slet ikke givet noget daarligt Resultat; gode fede Stude kostede nu de første Dage i Juni 24—25 Øre pr. Pd. levende Vægt. — Smaakreaturer, som jo mere og mere komme til at spille en Rolle, have i dette Foraar været ualmindelig frugtbare; man hører almindelig Tale om, at et raadent Æg saavel under Gæs, Ænder og Høns, som have ruget, hører i dette Foraar til Undtagelserne. Prisen paa Æg har ogsaa holdt sig nogenlunde, nemlig fra 60 til 70 Øre pr. Snæs. — Frugttræerne blomstre ganske ualmindelig rigelig, men i vort foranderlige og udsatte Klima kunne disse endnu tage megen Skade, saa man ikke altfor letsindig tør slaa Lid til et godt Udbytte.

Fra Hammerum Herred. Vaarsæden tegnede ogsaa godt, navnlig indtil Stormen den 10de d. M.; hvor Sæden da var lidt tilbage og Jorden nylig behandlet, fremkom en Sandflugt, som enkelte Steder har taget saa store Dimensioner, at Virkningerne umulig kunne forvindes hverken iaar eller til næste Aar. Sæden, som og det isaaede Græsfrø, er formelig blæst langt bort og ligger andet Sted i Sandstrimer af mange Tommers Højde, idet det tørre Overlag bortblæste lige ned til det faste Underlag. Den tidligere saaede Vaarsæd, hvor der allerede havde dannet sig en fast Skorpe, styrket af Rodvæxten, modstod bedre Stormen.

De hyppige Hedebrande synes næsten at tage Overhaand, og navnlig var det nær blevet rent galt paa Stormdagen den 10de d. M. Da var det aldeles umuligt at styre Ilden, og tog den sig da ogsaa sin Frihed i saa stor Udstrækning, at Tabene ved Afbrænding af Lyng paa Roden, af Tørv og Isæd paa opdyrkede og nylig saaede Moseegne vilde løbe højt op, hvis de skulde erstattes. I Reglen søger man her i Egnen at komme saa lemfældig som vel muligt over det

Spørgsmaal, og heldigvis skulle dog ingen Bygninger være brændte ved slig Hedebrand. — Oldenborrene have jo ikke for Skik at komme her til Egnen; men i de sidste Dage har her været et stort Utal af Gaasebiller, »Uldentorrer« kaldede, som gjøre megen Skade baade paa Græs og Træer — især Frugttræer.

Fra Skjærnegnen. Man havde her i Egnen haabet at opnaa en Rentenedsættelse ved en Konvertering af Vest- og Sønderjydske Kreditforenings $4\frac{1}{2}$ pCt.s Obligationer, men bleve deri betydelig skuffede, idet der er taget den Bestemmelse, at den halve pCt., der indvindes i Rente, skal først dække Omkostningerne ved Konverteringen med 1 pCt., og dernæst skal der opsaves 1 pCt. til de eventuelle Tab ved overtage Panter; og blev hele Resultatet da kun, at vi have faaet et nyt Reservefond til Beskyttelse af det gamle Reservefond, hvilket jo kun direkte er til Gavn for Ihænderhaverne af Reservefondsbeviserne, men disse ejes kun undtagelsesvis af Laaneinteressenterne.

Landbruget og Toldreformen.

Udvalgsbetænkning

til

det kgl. danske Landhusholdningsselskab.

Undertegnede Udvalg, der af det kgl. d. Landhusholdningsselskab i Foraaret blev nedsat for at drøfte de Grundprinciper, der for Landbrugets Vedkommende maa ønskes gjort gjældende ved en kommende Toldrevision, tillader sig herved at forelægge det høje Selskab efterfølgende Redegjørelse for det Resultat, vi ere komne til. Vort Arbejde falder, som det af det Følgende vil sees, i 2 Hovedafdelinger. Vi fremsætte først de ønskede Grundprinciper, men dernæst prøve vi ogsaa disses Anvendelse paa de enkelte Positioner i Toldlisten, idet det har staaet os klart, at særlige, praktiske Grunde, — dikterede saavel af Landbrugskrav, som af de Krav, Hensynet til de andre Erhverv stille — i enkelte Tilfælde kunne, ja nødvendigvis maa modificere Grundprincipernes Anvendelse. Hvad angaaer selve den Behandlingsmaade, som vi have fulgt, ønske vi udtrykkelig at fremhæve, at vi væsentligst have ladet os lede, ikke af almindelige politiske og finansielle Betragtninger, men derimod af økonomiske Hensyn.

Et Lands Toldpolitik maa gaa ud paa at gjøre dets naturlige, økonomiske Virksomheder saa frugtbringende som muligt, lette og understøtte Landets naturlige Erhverv i deres Arbejde og Omsætning med Udlandet. For faa Landes Vedkommende skulde man synes, at Toldforholdene kunde være af en saa simpel og lidet indviklet Natur som for Danmarks, thi for os er vor Jords Frugtbarhed den langt vigtigste af alle Velstandskilder — vi have hverken Metaller, Ertser, Kul,

Tømmer o. s. v., som i andre Lande maa gjøre Toldhensynene mere komplicerede. Af vore frugtbare Jorder er den Velstand voxet frem, som har bredt sig over vort Land, og paa vort Landbrugs Trivsel beroer det, om Danmarks økonomiske Fremtid skal blive lys og klar. Vor økonomiske Lovgivning maa da først og fremmest have Landbrugets Tarv for Øje, og specielt maa da ogsaa vor Toldlovgivning arbejde hen til, at Danmarks Landbrugsfrembringelser paa den fordelagtigste Maade kunne ombyttes med de Varer og Fornødenhedsgjenstande, som vi maa skaffe os fra fremmede Lande.

Hvis Landbruget — der altsaa staaer som den egentlige Bærer af Statens materielle Velfærd, der direkte syselsætter Befolkningens større Halvdel, der fortrinsvis betaler vore Indførsler — var i Stand til at skaffe ikke blot den Arbejdskraft (Drittherrer saavel som Arbejdere), der nu er knyttet til det, men ogsaa denne Arbejdskrafts Tilvæxt en passende Anvendelse og en forsvarlig Existens, efterhaanden som Forholdene udvikle sig og Befolkningen tiltager, hvis — med andre Ord — Landbrugets Bæreevne kunde udvikle sig lige saa hurtig som Folkeformereisen, saa vilde Landbruget efter vor Mening kunne kræve, at Hensynet til det blev eneraadende i vor Toldlovgivning. Da Landbruget imidlertid ikke evner dette, efter at al Jorden (paa Heden nær) er taget i Brug, og efter at de stærkest forrentende, mest profitable Forbedringer ere benyttede (Udskiftning, Brak, Udgrøftning, Dræning, bedre Bearbejdning o. s. v.), saa maa Landbruget — hvis der ikke paa Landet skal opsamle sig et Proletariat, og hvis vi ikke ville basere vor Existens paa en stadig og stærk Udvandring — i sin egen velforstaaede Interesse ønske de sundeste og nødvendigste af Landets øvrige Næringsveje stillede under saadanne Vilkaar, ogsaa hvad Toldforholdene angaaer, at de kunne modtage, beskæftige og med Fordel omsætte dels til Landets eget Brug, dels til Export den overflødige Arbejdskraft, som Landbruget

producerer. Som Forholdene have udviklet sig, er der faktisk en stærk Solidaritet mellem Landbruget og en Del af Landets øvrige Erhverv, og det ikke blot af ovennævnte Grund, men ogsaa fordi det vil være af den største Betydning for Landbruget, at det i de andre Erhverv — saa at sige lige uden for sin Dør — har velhavende Forbrugere, der kunne og ville betale dets Produkter med ordentlige Priser, overhovedet fordi det indenlandske Marked altid er og vil være det vigtigste for Landbruget,*) det hvortil den fremmede (oversøiske) Konkurrence vil have længst at føre sine Produkter, og hvor dens Virkninger derfor ville være mindst følelige. Som de Erhverv, i hvis Fremgang og Udvikling Landbruget har den største Interesse, kan dels nævnes de almindelige Haandværk, der ved deres Talrigbed og Betydning have et vist Krav paa at beskyttes mod Konkurrencen fra billigere producerende Lande, og

*)	Det aarlige Forbrug		Den aarlige Udførsel (Gjennemsnit	
	i Inlandet.		for Aarene 1880—84).	
Af	Tdr.	Tdr.		Tdr.
Hvede ...	871,000		ca.	180,000
Rug	3,716,800		ca.	100,000
Byg.....	4,378,000			730,000
Havre....	7,019,000		÷	105,000
Boghvede	233,000		÷	25,000
Bælgsæd .	319,000		÷	10,000
Raps	ca. 49,000		÷	36,000
Blandsæd	1,376,000			
Kartofler .	2,685,000		÷	58,000

Disse 2 Tabeller (efter Danmarks Statistik) godtgjør tilfulde, hvor langt større det indenlandske Forbrug af Korn og Sæd er end Udførselen deraf. Hjemmeforbruget af Smør kan anslaaes til at være 2—3 Gange saa stort som det Kvantum, der udføres, af Ost modtager Landet en aarlig Indførsel af over 1 Mill. Pd. o. s. v. Og man spaaer næppe fejl, naar man siger, at det indenlandske Markeds Betydning for Landbruget voxer Aar for Aar, thi medens Landbrugsbefolkningen kun tager meget lidt til i Antal, voxer den øvrige Befolkning stærkt, saa det indenlandske Marked for Landbrugsprodukter udvides stadig.

dels enhver Industri, der gaaer ud paa en Forædling af Landets (Landbrugets) Raamateriale (Mølle- og Sukkerindustrien, Øl- og Brændevinsproduktionen, o. s. v.).

Ved den kommende Toldrevision tro vi, at det paa den ene Side — ikke blot for Industriens og Haandværkets, men ogsaa for Landbrugets Skyld — ikke gaaer an radikalt at bryde med Beskyttelsen, hvad nedenfor skal paavises, medens Landbruget paa den anden Side sikkert har et berettiget Krav paa, at Beskyttelsen bliver fornuftig reguleret. Tidligere Tidens Toldlovgivning har søgt at gøre Danmark til et Industriland selv paa Omraader, hvor alle naturlige og sunde Betingelser derfor savnedes, og vor nuværende Toldlovgivning bærer kjendelige Mærker heraf. Den er bygget dels over Hensyn hertil, dels over finansielle Hensyn, hvorimod den kun tager lidet Hensyn til Landets Hovederhverv, Landbruget, der jo dog frem for noget andet Erhverv skal opretholde Statens økonomiske Balance og derfor, vi gjentage det, har et uomtvisteligt Krav paa, at den økonomiske Lovgivning fortrinsvis skrives med dets Interesser for Øje.

Imod dette Fortidens Misgreb, med sine tydelige Mærker i den nugældende Toldlovgivning, maa Landbruget da protestere, og protestere ikke blot i sin egen, men i hele Samfundets Interesse. Lige saa vist som en praktisk Mand, der har en flersidig Bedrift, vil søge at støtte og fremme den Del af sin Virksomhed, der udgjør hans Hovedindtægtskilde, eftersom dens fyldigste Udvikling fortrinsvis skal bringe Midlerne hjem til hele Virksomheden, saaledes maa ogsaa den danske Stat fornuftmæssig sige: Landets Hovedkraft i Konkurrencen og Udvexlingen med fremmede Lande ligger i dets Landbrug, der maa derfor sørges for, at dette møder saa kraftigt i Konkurrencen paa det fremmede Marked som muligt, eftersom det er dette, der fortrinsvis skal bringe Pengene hjem til det fælles Bo. Men for at dette skal kunne ske, maa det kunne producere

saa billigt som muligt, og dette opnaaes bl. a. ved, at Tolden ikke baandlægger og beskatter alle de Nødvendighedsgjenstande, som det skal bruge i sin Bedrift, og ved at der søges skaffet det en billig, men selvstændig og dygtig Arbejdskraft, hvilket første kun naaes ved, at Livsvilkaarene for Arbejderne blive saa billige som muligt, hvad man ogsaa af humane og sociale Grunde maa anse for ønskeligt. Som en Følge heraf bør Staten som Hovedprincip ikke beskatte Arbejdernes Livsfornødenheder, og hvis den, ledet af andre, f. Ex. finansielle Hensyn, alligevel seer sig nødsaget til at toldbeskatte en eller anden af disse Livsfornødenheder, da bør dette, saa vidt det af praktiske Grunde er muligt, ske ved en Værditold, hvorved Arbejderne (som Konsumenter af de simple, billigere men oftest vægtigere Varer) ville blive saa begunstigede, som de nævnte Hensyn gjøre det muligt.

Landbruget maa altsaa ønske en Toldreform, der først og fremmest tager Hensyn til dets Interesser, medens den paa den anden Side dog ogsaa bør tage et fornuftigt Hensyn til Haandværkets, Industriens og Handelens Krav, dels fordi disse skulle optage Landbrugsbefolkningens Overskud og udvikles til at blive velhavende Kjøbere af dets Produkter, dels fordi Klogskabshensyn tale imod, at vi i den nuværende Periode, da de fleste af de europæiske Stater føre Krig med Toldsatser, give os til radikalt at ophæve vore Toldskranker, og dels fordi Billighed kræver, at der tages et vist Hensyn til Erhverv, der ere voxede op i Læ af og i Tillid til beskyttende Toldsatser, selv om disse i mange Tilfælde ikke kunne rationelt begrundes. Men dette sidste Hensyn bør selvfølgelig ikke ved en ny Toldlov gives forøget Styrke, tværtimod bør man søge at komme mere og mere bort derfra, saa at vi ikke altid skulle være fordømte til gennem vor Toldlovgivning at modarbejde vort Lands Hovedinteresse (dets Landbrug). Vi tro, at ikke blot Landbrugets berettigede Krav fordre, men at det ogsaa vil

være i hele Samfundets Interesse, at Toldbeskyttelsen for Industrien bliver modereret og fornuftig reguleret, saa at den ikke, som Tilfældet er nu, rammer i Flæng, rammer gavnlige som mindre gavnlige Industrier mellem hverandre, spreder de produktive Kræfter stærkt, forhøjer Priseniveauet og fordyrer Livet her i Landet.

Gaa vi nu fra disse mere almindelige Bemærkninger over til at omtale, hvad der i snævrere Forstand vedrører Landbrugets Forhold til Toldlovgivningen, kan dette henføres under 3 Hovedkategorier, nemlig:

- I. Beskyttelse for Landbrugets Produktion.
- II. Lettelse af dets Forbrug.
- III. Andre Midler, der staa i nært Forhold til Toldlovgivningen, som Exportpræmier, forhøjet Brændevinsbeskatning (Ølbeskatning) og de derved indvundne Midlers Anvendelse til at lette Skattebyrden, Toldtraktat mellem de 3 nordiske Riger.

Om Beskyttelse for Landbrugets Produktion, som jævnlig paakaldes, kan der i et Land som Danmark, der aldeles overvejende er exporterende, ikke i Almindelighed være Tale, thi den vil intet nytte, da Priserne paa Landbrugsprodukterne ville bestemmes paa Verdensmarkedet. Kun for enkelte Produkters Vedkommende, af hvilke Indførselen er større end Udførselen, saasom Havre, Boghvede, Sukker, Cikorie, Hør, Hamp, Humle, Ost, tidlige Kartofler og do. Havesager, kan der være Tale om, at en Indførselstold kunde gavne Landbruget, men da dette maa stille sig noget forskjelligt over for hvert enkelt af disse Produkter, henviser vi til den senere specificerede Behandling.

Lettelser over for Landbrugets Forbrug. Overfor Spørgsmaalet om Toldbeskatning af de forskjellige Gjenstande, som Landbruget forbruger, vil dets Stilling betinges af, om de ere Luxus- eller Nødvendigheds-

gjenstande. Medens en Opretholdelse eller i visse Tilfælde endog en Forhøjelse af Tolden paa de Første ikke vil møde begrundet Indsigelse fra Landbruget, maa det derimod principielt fordre, at de Sidste ikke fordyres for det. Som det imidlertid alt er fremhævet, maa Landbruget dog i flere Tilfælde finde sig i, at den hidtidige Beskyttelse tildels bevares for nogle af dets Nødvendighedsgjenstande, navnlig naar disse falde ind under en af de før nævnte 3 Kategorier: 1) almindelige Haandværksvarer, 2) under hidtil beskyttede Tilvirkninger, og 3) under Forædlingen af Landets egne Produkter. Der er imidlertid, hvad Beskyttelsesspørgsmaalet angaaer, saa mange Hensyn at tage, at vi ikke her kunne komme nærmere ind paa dette store Spørgsmaal*). Vi fremhæve kun, at der ved Toldnedsættelser eller Toldophævelser for en Del Nødvendighedsartikler kan og bør ydes Landbruget nogen Hjælp, om end denne ikke vil blive af nogen væsentlig Betydning.

Andre Midler. Exportpræmier ville næppe, som nedenfor nærmere skal blive udviklet, være et heldigt Middel, de ere for kostbare i Forhold til den Nytte de gjøre, de virke ulige, og de ere et farligt Kampmiddel over for Udlandet. Noget anderledes stiller det sig med Varer som Mel og Sukker, hvor det er Udlandet, der er begyndt med, til Skade for os, at anvende Exportpræmier. Hvad imidlertid hele denne Sag angaaer, henviser vi til Afsnittet om Udførselspræmier, idet vi dog ikke her ville tilbageholde den Bemærkning, at vi ville anse det for ønskeligt, om man med Sverige og Norge søgte at træffe en Overenskomst, hvorved man skærmede Skandinavien mod den ved kunstige Midler skabte far-

*) Vi ville i denne Sammenhæng blot fremhæve, at hvis de fra saa godt som alle Sider billigede Toldlettelser for de almindeligste Produktionsfornødenheder (Jærn, Kul, Træ o. s. v.) finde Sted ved den kommende Toldrevision, vil for mange Produktionsgrenes Vedkommende Beskyttelsesnødvendigheden derved formindskes i større eller mindre Grad.

lige fremmede Konkurrence. — Overhovedet tro vi, at det vil være i alle 3 Rigers Interesse at bringe deres Toldlove i mere Overensstemmelse, og Skridt i denne Retning maa Landbruget sikkert stille sig sympatetisk overfor. Ethvert af Rigerne kan byde de andre Fordele af Vigtighed. For Danmarks Vedkommende vilde Ophævelsen af Tolden paa svenske og norske Produkter (som Jærn, Tømmer, Maskiner, Fisk o. s. v.) ikke være noget betænkeligt Offer, men af betydelig Vigtighed for Norge og Sverige. Omvendt vilde det for Danmark være af Betydning, om man til Gjengjæld kunde opnaa lettere, bedre og sikrere Betingelser for Export af Landbrugsprodukter og Industriprodukter, der staa i nær Forbindelse med Landbruget.

De tre her anførte Grupper af Foranstaltninger ville dog ikke i nogen væsentlig Grad støtte Landbruget; da dette imidlertid er nødvendigt saa vel for dette som for hele vor nationale Virksomheds Skyld, maa Tanken naturlig henledes paa om muligt ad beslægtede Veje at lette dets Byrder, og da vi mene, at en stærkt forhøjet Brændevinsbeskatning, en ligeledes stærkt forhøjet Vintold samt Paalæggelsen af en Ølskat her i Landet som i andre Lande frembyde sig som naturlige og kraftige Objekter for den indirekte Beskatning, saa have vi i Slutningen af nærværende Betænkning givet en udførligere Fremstilling af herhenhørende Forhold. Vi skulle dog her, for strax at belyse et væsentligt Moment i vor Stilling til denne Sag, tilføje, at da det for en stor Del vil blive de Ubemidlede, der komme til at udrede denne Skat (uagtet de selvfølgelig kunne frigjøre sig for den, hvis de ville), saa taler Billighed for, at man ved Toldlettelser paa virkelige Fornødenhedsartikler eller paa anden Maade søger at støtte deres økonomiske Udkomme. Man vil herved vise den ædruelige Arbejder en Begunstigelse, som delvis

udredes af den store Forbruger af Alkohol i de forskellige Former.

Vi skulle derefter gaa over til nærmere at prøve de forannævnte Principers Anvendelse i det enkelte, ordnede i de tre før nævnte Hovedkategorier.

I. Beskyttelse for Landbrugets Produkter.

Korntolden. Kravet om Indførelsen af en Korntold har i de senere Aar vundet en Del Talsmænd, dels fordi man mener, at det er aldeles nødvendigt for Danmark i Hovedtrækkene at følge vor mægtige sydlige Naboers Toldprinciper, dels fordi man mener, at det vil være til Statens Held, at den gennem sit Landbrug producerer alt det Korn her forbruges, istedetfor at der nu jævnlig maa finde Indførsel Sted af Havre, Boghvede, Bælgfrugter ligesom af Raps, Kløver- og Græsfrø, Rodfrugtfrø osv. Da disse Anskuelser have ansete Talsmænd herhjemme, skal Udvalget, der ikke kan slutte sig hertil, noget udførligere end for de andre Produkters Vedkommende begrunde sit Standpunkt overfor Spørgsmaalet om Toldbeskyttelse, saavel af alt Korn som af de enkelte Kornsorter.

At Tysklands Korntold skulde nødvendiggjøre Indførelsen af en lignende i Danmark, kan ikke indrømmes; dels ere Forholdene meget forskellige i de to Lande, — Tyskland er som Regel kornindførende, Danmark kornudførende, — Tyskland kan gennem sin Kolonialpolitik og sine mægtige Forbindelser ved Afslutning af Handelstraktater o. lig. søge at skaffe sin Industri Erstatning for en Fordyring af Næringsmidlerne, medens Danmark staar uden saadanne Hjælpemidler, — og endelig er Beviset endnu ikke ført for, at de senere Aars Toldpolitik i Tyskland virkelig har været til Held for Staten og Landbruget.

Den anden ovenfor anførte Begrundelse for Indførelse af en Korntold, nemlig at det vil være fordel-

agtigst, at Landet selv producerer alt, hvad det behøver af Korn og Frø, og at det derfor vil være nyttigt ved en Told at tvinge eller bringe Landmændene dertil, synes ved første Øjekast at have mere Berettigelse, eftersom Danmarks Jord og Danmarks Klima og Befolkningens naturlige Anlæg virkelig maa siges at gaa i Retning af Kornavl. Men et Spørgsmaal er det dog, om ikke de samme Momenter i endnu højere Grad pege i Retning af dyrisk Produktion (Heste, Kjød, Mælk, Smør og Flæsk); en Kjendsgjerning er det i hvert Fald, at det er i den Retning, vort Landbrug udvikler sig, og fra alle Sider har man betragtet det som sundt og heldigt, saa vel fordi den dyriske Produktion forholdsvis har kunnet bevare bedre Priser paa Verdensmarkedet end Kornproduktionen, som fordi den gennem Gødningen støtter og bevarer vor Jords Frugtbarhed fremfor at tære paa den gennem Kornsalg. Man bør da betænke sig to Gange, inden man ved kunstige Midler, ad Statsvejen, saasom ved Toldbeskyttelse for Korn, griber forstyrrende ind i dette Forhold.

Men iøvrigt, de Goder, der menes at skulle kunne opnaaes ved Indførelse af Korntold, ville udeblive eller i hvert Fald hurtig forsvinde og tabe deres Virkning. Det beroer jo nemlig væsentligst paa mindre Svingninger i Høstudbyttet, om Landet i det enkelte Aar vil faa en Overskudsudførsel eller -indførsel af Korn. Paalægge vi da nu en almindelig Korntold, og faaer denne øjeblikkelig den forønskede Virkning: at hæve Kornpriserne herhjemme, vil Følgen naturlig blive den, at Landmændene i højere Grad end nu ville søge at skaffe Korn disponibelt til Salg, Foderkornet vil delvist blive erstattet af andre Foderstoffer o. s. v. Og Følgen heraf vil da atter blive, at vi igjen ville faa en regelmæssig Overskudsudførsel af Korn, at vi atter maa søge til Udlandets Markeder for at blive af med vor Overproduktion. Vort Korns Priser ville paany blive bestemte paa Verdensmarkedet, men hermed vilde da den gavn-

lige Indflydelse, som Korntolden skulde have for Landmændene, ophøre.

Men desuden vil en midlertidig Forhøjelse af Kornpriserne blive til mindre Gavn for vort Landbrug, end man i Reglen antager. Kun for den Del af Høsten, som Landbruget har tilovers til Salg, faa Markedspriserne Betydning. Og Landbruget fortærer selv den største Del af sin Høst. Den ene Halvdel af Danmarks Indbyggere er Landbrugere, som lige saa vel skulle have deres Brød som den anden Halvdel, men derhos bruger Landbrugsbefolkningen Korn til Kreaturfoder, til Udsæd o. s. v., saa Hjælpen næppe vil blive saa følelig, som Mange synes at mene. Hertil kommer, at Forholdet jo alt er saaledes, at mange Gaarde, ja hele Egne se deres Fordel i ikke at bortsælge deres Korn, men tværtimod indkjøbe Korn for at anvende det til Opfodring. En kunstig, midlertidig, Forhøjelse af Kornpriserne vil da hjælpe de enkelte Landmænd eller de enkelte Egne højst ulige, for nogle endog kunne blive til direkte Skade.

En almindelig Korntold vil fremdeles eventuelt kunne fordyre Materialet for Mølleindustrien, Bagerier, Stivelsesfabriker og Brænderier, for Kvægopdrættet og Fedningen og kan altsaa blive til Skade for disse Erhvervs Interesser, og den vil indskrænke Handel og Skibsfart og derved lægge et Tryk paa disse for Tiden saa lidet gunstige Næringsveje.

Forhøjede Kornpriser ville endelig mærkes af Byernes Arbejderbefolkning og rimeligvis ogsaa af Landarbejdernes talrige Klasse. Thi selv om Kornprisernes Betydning for Befolkningens store Masse i Tidernes Løb er taget stærkt af — det samlede Livsunderhold er jo bleven langt mere mangeartet, saa Udgiften til Brød nu udgjør en mindre Procentdel af Arbejdernes Udgiftsbudget end forhen — saa have dog Kornpriserne og særlig da Rugprisen (ved at paavirke Brødpriiserne) endnu stadig Betydning for Befolkningen. Og man bør der-

for være meget varsom med ad kunstig Vej at gennemføre en Foranstaltning, der i sig indeholder Muligheden for en Fordyrelse af Brødet.

Udvalget har i de foranstaaende Bemærkninger villet angive de Grunde, der have været de afgjørende for det med Hensyn til Spørgsmaalet om en almindelig Korntolds Hensigtsmæssighed eller Uhenigtsmæssighed. Da der imidlertid fra forskellige Sider er rejst Krav om Told saa paa en og saa paa en anden af vore Hovedkornsorter, skal Udvalget ogsaa anføre, hvorfor det, ledet af rent praktiske Hensyn, heller ikke kan gaa med til Kravet om Told paa nogen enkelt Hovedkornsort.

Hvede. En Indførselstold paa Hvede vil ikke kunne højne Hvedepriserne her i Landet og altsaa heller ikke være til nogen Gavn for Hvededyrkerne; thi Hvede er en afgjort Udførselsartikel*) for os, det er endog den af de 4 Hovedkornsorter, hvoraf der udføres mest i Forhold til den indenlandske Produktions Størrelse. Hvedepriserne her i Landet bestemmes derfor af Udlandets Markedsforhold uden Hensyn til, om vi have Told eller ikke.

En Indførselstold paa Hvede vilde derimod paa anden Maade kunne faa en Betydning, der dog vilde være af meget tvivlsom Værdi. Vor Hvede er nemlig saa glutenfattig, at den ikke afgiver noget godt Mel uden ved at blandes med fremmede kraftigere Hvedesorter, der mest indføres fra fjærnere, mindre højt kultiverede Lande som Rusland, Polen og Amerika. En Indførselstold paa Hvede vilde nu fordyre den fremmede Hvede for vore Møller, og hvis der ikke gives Udførselsgodtgjørelse, vilde Exporten af Hvedemel fra Danmark blive en Umulighed,

*) Naar det ofte er antaget, at en Udførsel og Indførsel af Hvede omtrent balancerer, skyldes det en Fejltagelse, idet man har overseet, at en Udførsel af f. Ex. 100 Pd. uformalet Hvede paa langt nær ikke ækvivalerer med en Udførsel af 100 Pd. Hvedemel, idet man af 100 Pd. Hvede kun faaer ca. 70 Pd. Hvedemel.

og det danske Exportmølleri, der baade i og for sig er en vigtig Industrigren, og desuden er den faste, gode Kjøber af den indenlandske Hvede, vilde gaa en sikker Ruin imøde. Hvis man derimod ved Udførselen af Mel gav Godtgjørelse for den Told, der var erlagt af fremmed indført Hvede, vilde Staten komme ind paa en Bane, hvor det var overordentlig vanskelig at afveje Statskassens og Møllernes modstaaende Interesser, og hvor man let kunde komme til enten at stille Industrien endnu vanskeligere, end den allerede er, eller ogsaa i Lighed med Tyskland at give den en uforholdsmæssig Exportpræmie.

Af Rug er Udførsel og Indførsel omtrent balance-
rende. I gode Aar er der et Overskud til Udførsel, i mindre gode Aar behøves der Tilførsler fra Udlandet. Under disse Forhold kunde det se ud til, at en Indførselstold i de mindre gode Rugaar kunde hæve Rugprisen. Dette vilde dog næppe blive Tilfældet, thi en saadan kunstig og ensidig Forhøjelse af Rugprisen vilde rimeligvis formindske Brugen af Rug — t. Ex. i Brænderierne — muligvis ogsaa forøge Produktionen ved at forøge Rugarealerne; og da Stillingen er saaledes, at der kun skal en ren Ubetydelighed til at faa Balancen i Om-
sætningen af Rug til at slaa om fra Indførsel til Udførsel eller omvendt (i Aarene 1880—84 blev der af en Avl paa 4,3 Mill. Tdr. udført et Overskud af kun ca. 100,000 Tdr.), saa vilde en forholdsvis meget ringe Indskrænkning af Forbruget eller Udvidelse af Produktionen hurtig frembringe regelmæssig Overskudsudførsel af Rug og derved atter til Stadighed forhindre Toldens Indvirkning paa Prisen.

Men selv om Forholdene vare saaledes, at en Told paa Rug maatte antages at ville hæve dennes Pris, saa turde man dog ikke tilraade en saadan Toldsats, fordi Hensynet til Konsumenterne, Hensynet til Befolkningens store, brede Lag gjør sig stærkest

gjældende her, hvor det drejer sig om vort egentlige Brødkorn.

En Fordyrelse af Rugen vil mærkes af hele Arbejderstanden, og en kunstig frembragt Fordyrelse vil da sikkert avle megen Utilfredshed og Bitterhed. Kun naar den kunstige Prisforhøjelse er varig og Industrien er i fuld Virksomhed og Efterspørgselen efter Arbejdskraft derfor almindelig, kun da vil Arbejderstanden have det i sin Magt efterhaanden at tiltvinge sig en til de forhøjede Brødpriser svarende Lønningsforhøjelse. Men inden dette skeer, vil Brødets Fordyrelse have havt mislige Forhold til Følge. Lykkes det da endelig Arbejderne at faa Lønnen forhøjet, saa vil det altsaa med andre Ord sige, at den indenlandske Virksomhed kommer til at arbejde med forøgede Produktionsomkostninger, hvorved den selvfølgelig vanskeligere kan konkurrere med Udlandets Industri i den store internationale Vædekamp.

Man har i den nyeste Tid opstillet den Theori, at Brødpriserne ikke blive paavirkede af (moderate) Svingninger i Kornpriserne, og man har særlig støttet den paa den Kjendsgjerning, at Brødpriserne ikke i den nyeste Tid ere faldne i samme Forhold som Kornpriserne. Det viser sig — siger man — at den frie Konkurrence ikke helt magter denne Handel, og derfor er man ogsaa berettiget til at vente, at en moderat Forhøjelse af Kornpriserne ikke vil fordyre Brødet. Ræsonnementet har alene de større Byer for Øje, thi paa Landet følge Brødpriserne, som Erfaringen viser, umiddelbart og straks Kornpriserne. Men selv naar man alene har de større Byer for Øje, holder Betragtningen dog næppe Stik. Det maa for det Første erindres, at man selv i den samme By altid finder store Uligheder i Brødpriserne (og navnlig da i Priserne paa de finere Brød), saa en Prissammenligning fra Tid til Tid næsten er uigjennemførlig. At Brødpriserne dernæst ikke ere taldne i samme Grad som Kornpriserne forklares til-

strækkeligt af 2 Grunde: 1) er Brødets Kvalitet i det sidste Decennium — begrundet paa de ved forfinet Leve-maade skærpede Fordringer — bleven betydelig bedre, og 2) er det umuligt for Bagerierne nu at arbejde saa billigt, som de gjorde tidligere, thi baade er Arbejdslønnen, Lejeudgiften og andre Driftsudgifter (elegant udstyret Lokale, Vogn til at kjøre Brødet rundt til Kunderne, o. s. v.) stegne og ofte i ret betydelig Grad.

Af disse Grunde er det naturligt, at man ikke kan konstatere et til Faldet i Kornpriserne svarende Fald i Brødpriserne, og selvfølgelig kan man da heller ikke modsætningsvis slutte, at Kornprisernes Fordyrelse ikke skulde paavirke Brødpriserne. Stige Kornpriserne, stiger Raaproduktet for Møllere og Bagere, og disse skulle da nok til Slutning vide at faa deres forøgede Udlæg tilbagebetalt af Forbrugerne.

Af Byg indfører og udfører Danmark som bekjendt betydelige Mængder, medens Landet dog har en ret betydelig Overskudsudførsel (i 1885—86 c. 639,000 Tdr.). Ved Spørgsmaalet om en Bygtolds Hensigtsmæssighed maa man nu først fæste Opmærksomheden paa, hvad det er for Byg, vi indføre, og hvad Slags det er, vi udføre. Hovedmassen af vort indførte Byg kommer fra Rusland, Sverige, Tyskland og Algier. Indførselen fra Sverige er hovedsagelig en Transitforretning i skaansk Byg, der udføres via Kjøbenhavn, en Forretning, som rimeligvis helt vil standses ved en Bygtold. Indførselen fra Rusland og Algier bestaaer saa godt som udelukkende af Foderbyg, fra Tyskland saavel af Maltbyg som Foderbyg, hovedsagelig dog af det Sidste. Medens man altsaa med Bestemthed kan sige, at langt den overvejende Del af det Byg, vi indføre, er en simplere Vare, forholder det sig omvendt med det Byg, vi udføre. Udførselen bestaaer af finere Byg, Maltbyg. Til Produktion af Maltbyg har vort Land særlig gode Betingelser, og der kan jo i forholdsvis vide Egne af Landet produceres Byg af en saadan Kvalitet, at det betaales med

gode Priser til Bryggeribrug. I Aarene 1879—83 vurderedes i England — vort Hovedafsætningssted — det indførte Byg pr. Centner fra Tyskland til 8,37 Kr., fra Frankrig til Kr. 7,74, fra Danmark til Kr. 8,24, fra Rusland til Kr. 5,88, fra Rumænien til Kr. 5,59 og den samlede Indførsel fra alle Lande til Kr. 7,19 pr. Centner*). En Bygtold vil jo nu dels formindske Indførselen af fremmed Foderbyg, dels løfte Foderbyggets Pris her i Landet, medens den ikke vil kunne bidrage til at forhøje Maltbyggets Pris, der for os hovedsagelig bestemmes i England. Følgen heraf vil da blive, at Landmændene for en Del ville se sig tvungne til selv at anvende den bedre Vare, som de nu ere og rimeligvis i Fremtiden ville være bedre tjente med at udføre. Ved at Prisforskjellen mellem det simple og det gode Byg udviskes her i Landet, ville de senere Aars energiske Bestræbelser for at producere bedre og bedre Varer (fint Maltbyg) let modvirkes. Men efter dette turde det stille sig som mere sandsynligt, at en Bygtold vilde blive til Skade end til Gavn for Landbruget.

Imod en Bygtold taler fremdeles, at den vilde faa Betydning med Hensyn til Kapitelstaxten. Kirke-Præste- og Kongetiende af Byg udgjør c. 380,000 Tdr., og mange andre Afgifter, som Fæsteafgifter, Forpagtningsafgifter, Afgifter af solgt Bøndergods o. s. v. betales efter Byggets Kapitelstaxt. Hvis Bygget nu steg som en Følge af Tolden, vilde alle disse Afgifter kunstig forhøjes, og Forhøjelsen mærkes følelig af mange, særlig mindre Jordbrugere. Thi ikke faa af disse ville som Afgiftsydere have mere Skade af Byggets Fordyrelse end Gavn deraf som Sælgere. Og da endelig Bygget bruges til Føde for Mennesker, vil en Told, hvis den forhøjer Bygprisen, kunne fordyre et overalt stærkt, men dog navnlig i visse Egne af Landet i særdeles betydelig Grad benyttet Fødemiddel.

*) Efter *Boord of trade's* Aarsberetninger.

Havretolden. Havren har for vort Landbrug kun ringe Betydning som Udførselsartikel, den dyrkes for at anvendes i Landbrugets egen Husholdning som Foder for Heste og Malkekvæg. Der finder mellem Landsdelene, særlig fra Halvøen til Øerne, en ret betydelig Om sætning Sted af Havre, baade Foderhavre og Havre til Udsaaning. Da vi i de senere Aar have haft en Overskudsindførsel af Havre (i 1883—84, 1884—85 og 1885—86 af uformålet Havre henholdsvis c. 500,000 Tdr., 300,000 Tdr. og 125,000 Tdr.), vil en Havretold kunne løfte Havrens Pris her i Landet, men da Havren som sagt væsentligst er Landbrugets egen Forbrugsgjenstand, vil det være irrationelt at fordyre den ved en Told, saa meget mere som efter det nys Sagte den Fordel, som visse Egnes Landbrug vilde have deraf, vilde vindes paa Bekostning af andre Egnes Landbrug.

Endnu er der 2 Artikler, angaaende hvis Toldbeskatning der har været en Del Diskussion, nemlig Majsen og Risen, og det er derfor formentligt hensigtsmæssigt her at omtale disse 2 Artikler, da de ere vort Landbrug alt andet end uvedkommende. — Den stærke Indførsel af Majs, der jævnlig er løben op til en halv Million Tønder aarlig, griber meget følelig ind i Afsætningen af vort eget Korn, og navnlig gjælder dette for alt det Korn, der er høstet i en mindre god Kondition enten paa Grund af uheldigt Høstvejr, eller fordi Jordene ere sildige, eller som formedelst et eller andet Uheld er blevet til en mindre god Handelsvare paa Verdensmarkedet. Det egner sig derfor ikke til Udførsel, men har tidligere, for saa vidt det ikke er opfodret paa selve Gaardene, fundet en ret god og villig Afsætning til Brændevinsbrænderierne. Efter at Flertallet af disse er omdannet til at kunne brænde Majs, har denne, yderligere begunstiget ved den indtil 1ste April iaar eneraadende Karrumsbeskatning, faaet en saa fast Anvendelse i Brænderierne, at det er forholdsvis smaa Kvantiteter af vort hjemmeavlede Korn, der nu benyttes hertil. Vel aabner Loven

af 1ste April d. A., der bestemmer Udbyttebeskatning for alle nye Brænderier og efter 1892 for alle Brænderier, saavel ældre som nyere, Muligheden for, at Benyttelsen af Majs vil blive trængt noget tilbage, men dels vil den i det væsentlige uantastet bevare sit Herredømme i de 4 $\frac{1}{2}$ Aar, der forløbe indtil 1892, og dels er det meget tvivlsomt, om den ikke ogsaa efter den Tid vil blive stærkt benyttet i Brænderierne, hvis den ikke belægges med en alvorlig Indførselstold. En saadan Told maa derfor siges at være baade ønskelig og naturlig lige over for den Majs, der benyttes til Brændevinsbrænding, selv om man for den Sprit, der udføres, og som er tilvirket af Majs, vil give en passende Erstatning, medens man derimod selvfølgelig maa paaregne, at al den Majs, der benyttes til Foder, vedblivende kan blive indført toldfrit.

Hvad Ristolden angaar, er der som bekjendt fra flere Sider udtalt Ønsket om dens Ophævelse, idet man da formoder, at Risen vil komme til at spille en langt betydeligere Rolle i Befolkningens Konsume, end det nu er Tilfældet. Holder Formodningen Stik — hvad den rimeligvis gjør, da Tolden er meget høj i Forhold til Risisens Pris, saa Toldens Ophævelse vil have et betydeligt Prissfald til Følge — vil man jo derved skabe en Konkurrence med vore indenlandske Kornsorter, en Konkurrence, der bliver desto haardere, jo mere Øjemedet med Toldens Ophævelse realiseres. Vore hjemlige Kornsorter have imidlertid Krav paa, at denne Konkurrence holdes ude, da man hidtil ikke har følt Ulemperne ved Ristolden, og i al Fald i den nærmeste Fremtid næppe vil komme til at føle dem, nu da Kornpriserne ere saa lave. Vil man forsøge at skaffe Risen, der ikke er et saa godt Næringsmiddel som vort hjemlige Brødkorn, almindelig Anvendelse, maa Befolkningen først vænnes fra den Spise, som den gennem Aarhundreder har været vant til, men dette Experiment vilde sikkert skaffe Staten af med en betydelig Indtægt (Ris-

tolden indbragte i 1885 c. 524,000 Kr.) og sandsynligvis aabne en meget effektiv Konkurrence med vort indenlandske Brødkorn. Heller ikke er der nogen Grund for os til i disse for Landbruget saa trykkede Tider at begunstige Indien med fri Indførsel af Ris, thi den indiske Konkurrence har jo netop en væsentlig Skyld i, at Tiderne ere saa trykkede for Landbruget. — Imod Ristolden har man fra Landbrugets Standpunkt anført, at den fordyrer Risaffaldet. Men dette er ikke et saa udmærket Foderstof, at dette Hensyn kan komme i Betragtning lige over for Hovedræsonnementet.

Kreaturtolden. Da Danmark har en betydelig Overskudsudførsel af levende Kreaturer, vil det i det Store og Hele blive Verdensmarkedets Priser, der blive bestemmende for Priserne her i Landet, og en Indførselstold, var den end nok saa høj, vilde i det Væsentlige ikke kunne faa nogen højnende Indflydelse paa Prisniveauet her i Landet. Vi sige udtrykkelig i det Væsentlige, thi en Indførselstold vilde maa ske for kortere Tid, og dog kun for visse begrænsede Egnes Vedkommende, kunne hæve Priserne paa Kreaturer. Særlig Kjøbenhavnseggen, men ogsaa det øvrige Sjælland (og maaske Lolland), der nu indforskrive en Del Kvæg fra Sverige, ville rimeligvis ved en Kreaturtold faa noget højere Priser, men dog kun saalænge, til Slagtere, Kreaturhandlere og Forbrugere havde sluttet nye Handelsforbindelser paa Fyn og i Jylland, kun saalænge til Handelsforholdene og Handelsvejene havde faaet lempet sig efter de nye Forhold.

En Kreaturtold vil da kun kunne blive til Nytte for begrænsede Egne af Landet og for disse kun i kort Tid, men den Fordel, som disse begrænsede Egnes Landbrug vilde have ved Tolden, vilde vindes paa den konsumerende Befolknings Bekostning. Tolden vilde endvidere kunne virke generende for selve Landbruget; thi der er vide Egne af Landet (særlig paa Øerne), der staa sig ved ikke selv at opdrætte, men at indforskrive ma-

gert Kvæg saavel til Mælkeribesætninger som til Fedning. Og det er en saa væsentlig Fordel for disse Egne, at de kunne skaffe sig Brugsdyr fra andre billigere produce-
rende Lande, at den ikke bør hindres ved en Indførselstold.

Ostetolden — 10 Øre pr. Pd. — bliver ofte forekastet Landbruget som en uberettiget Begunstigelse, dette nyder paa det øvrige Samfunds Bekostning. Der er ingen Grund for Landbruget til at rødmø herover; det er den eneste Sidegren af dets store omfattende Produktionsvirksomhed, der nyder Beskyttelse mod fremmed Konkurrence, mens ved de allerfleste andre Næringsveje alle disses Produktionsretninger ere beskyttede. Og ved faa eller maaske ingen af disse finder desuden en saa mislig Konkurrence Sted som netop ved Ostproduktionen; thi denne er ganske særlig udsat for Overproduktion, og den Konkurrence, der paaføres en Produktionsvirksomhed ved Overproduktion fra andre Lande, er den misligste af alle, thi den demoraliserer Markedet og ødelægger Virksomheden. Ligeoverfor en saadan uberegnelig og hensynsløs Konkurrence er det ganske særlig Statens Pligt at træde beskyttende til, og det vilde være i høj Grad urigtigt, om man tillod Lande, der ved Ostetold have lukket sig af mod den Overproduktion, der undertiden ogsaa finder Sted herhjemme, uhindret at kaste deres Ost paa vort Marked, naar en Overproduktion gjorde sig gjældende hos dem. Desuden er den indenlandske Konkurrence saa stor, at Ostepri-
serne af denne holdes lave, og Prisen paa vore hjemlige Oste har i de sidste Aar kun været 8—15 Øre pr. Pd., og selvfølgelig har da Tolden, der er 10 Øre pr. Pd., kun kunnet udøve en ringe — eller ingen — Indflydelse paa Prisen. Men Ostetolden bør ikke blot skærme os mod andre Landes Overproduktion af mager simpel Ost, den bør tillige hjælpe til at oparbejde en Tilvirkning af fed Ost (Luxusost) her i Landet, som kan gjøre os uafhængig af Udlandet paa dette Punkt. Dette har den nuværende Told ikke

formaaet; vi indføre over 1 Mill. Pd. Luxusost om Aaret, og vor egen Produktion deraf er snarere i Aftagen end Tiltagen. Med stærkt stigende Priser for Smør, vil det ventelig blive fordelagtigere for mange Mejerier at lave fed Ost, og særlig gjælder dette for alle de Gaarde, der enten ikke ere saa store, at de med Fordel kunne have Centrifugeanlæg, eller som ikke kunne afsætte Mælken til Fælles- eller Andelsmejerier. Det er af Hensyn hertil, at vi ville anbefale at forhøje Ostetolden til 30 Øre pr. Pd.; det vil ingen Indflydelse have paa Prisen paa den magre Ost, thi af den indføres, som sagt, allerede ved den nuværende Told saa ubetydeligt, at det aldeles ingen Indflydelse har paa Ostepreisen, men det vil gjøre Luxusosten dyrere og derved efterhaanden opdrage vore egne for denne Fabrikation heldigst situerede Mejerier til at nyttegjøre Mælken i en god fed Ost.

Smørtold. En Told paa Smør vil ikke i det Store og Hele blive Landbruget til Gavn, da Landet jo har en betydelig Overskudsudførsel af Smør, hvis Pris hovedsagelig bestemmes i England. Imidlertid har Landet jo ved Siden af sin Overskudsudførsel en ret betydelig Indførsel af Smør,*) nemlig dels af daarligt Smør, der forbruges her i Landet, dels af fint svensk Smør, der transiterer via Kjøbenhavn til England.

En Told vil nu rimeligvis for det Første slaa denne Mellemandhandel ihjel, hvorved Ingen her i Landet vil profitere, medens Handel og Skibsfart ville tabe herved. Men dernæst vil en Told muligvis kunne hæve Prisen lidt paa det simple Smør og alene paa dette, og gjør den virkelig det, vil den derved i større eller mindre Grad kunne modvirke Bestræbelserne for at producere 1. Klasses Smør ved at Prisforskjellen mellem dette og den simple Vare blev noget udjævnet.

Hvad derimod Kunstsmørret eller Margarinen angaaer, seer Udvalget ikke rettere, end at dette i Henhold

*) I Gjennemsnit af Femaaret 1881—1885 7,6 Mill. Pd.

til Position 238 i den bestaaende Toldlov skal fortoldes med 6 Øre pr. Pd., eftersom denne lyder paa, at »Margarin, Stearin, Palmetin, Parafin og andre Fedt- eller Oliearter, hvorfra Oliestoffet (Elain) ganske eller tildels er udskilt, Plantetalg og Hvalrav i fast Tilstand« skal svare en Told af 6 Øre. Men i saa Fald bør der lægges en lignende Beskatning paa den indenlandske Produktion af samme Stoffer, altsaa ogsaa af Kunstsmørret, da Tolden ellers vil virke som en uheldig Beskyttelse og Opmuntring for den indenlandske Kunstsmørproduktion. Naar man gjør opmærksom herpaa, skeer det ikke, fordi man mener, at en saa ringe Told eller Skat vil kunne hindre Indførsel eller Produktion af Kunstsmør, men fordi man ønsker afgjort, om det ikke er i Strid med den bestaaende Lovgivning, at der ingen Told opkræves for indført Margarin (Kunstsmør). Paa de andre Sider af Kunstsmør-Spørgsmaalet skulle vi ikke her indlade os, da de ikke vedrøre Toldforholdene.

Told paa andre Landbrugsfrembringelser. Foruden de foran nævnte Afgrøder avles her i Landet en Del Foder- og Handelsplanter, af hvilke flere have en ret anselig Betydning, der dog selvfølgelig ikke kan maale sig med den, der maa tillægges de alt omhandlede Landbrugsfrembringelser. Der er derfor ogsaa fra en enkelt Side af Udvalget rejst Betænkelighed ved at lade Landbrugets Krav være det eneraadende med Hensyn til disse Produkters Toldbeskyttelse eller Toldfrihed, naar dette kommer i Strid med Forbrugernes Interesser. Dette er f. Ex. Tilfældet med Cikorie og Humle, hvis Dyrkning vel har en Del Betydning for enkelte Egne, og som man derfor fra et eksklusivt Landbrugsstandpunkt kunde ønske beskyttede mod den fremmede Konkurrence, medens der fra anden Side hævdes, at de nævnte Planters Betydning for den almindelige Konsum maa kræve dem frigjorte for Told. Det er ligeledes Tilfældet med Boghveden, hvoraf vi aarlig indføre en halv Snes

Tusinde Tønder og et Par Millioner Pd. Gryn; thi naar man seer hen paa, at denne Kornart fortrinsvis dyrkes i de lette, fattige Egne, at der kun staaer saa faa Kulturplanter til disses Raadighed, og at Boghveden er en saa usikker Afrøde, fordi den er saa følsom mod Vejrligets Indflydelse, saa ligger den Tanke nær ved en Toldbeskyttelse at kunne skærme de nævnte Egnes Boghvededyrkning mod Konkurrence fra Lande, der arbejde under gunstigere Vilkaar, derved bøde noget paa Boghvededyrkningens Usikkerhed, gjøre den mere fordelagtig og skaffe den større Udbredelse i disse af Naturen saa fattig udstyrede Egne; men paa den anden Side fastholdes det, at man ikke bør fordyre et saa godt og sundt Næringsmiddel, der ogsaa er almindelig benyttet i de fattige Hjem.

Angaaende Roesukkerbeskatningen har man ment, at den i og for sig er en saa kompliceret, omfattende og vigtig Foranstaltning, hvis rette Behandling nødvendigvis kræver en mere flersidig S sammensætning af Udvalget, at man maa betragte den som liggende udenfor Udvalgets Opgave, saa meget mere som den her i Landet nys har været behandlet i en særlig Kommission og England nu søger dannet en international Kongres til Behandling af det for Sukkerroedyrkingen saa vigtige Exportpræmiespørgsmaal.

Nogen Ændring i den nuværende toldfri Indførsel af Bælg-sæd, Hør og Hamp, Hørfrø, Hampefrø og andre Oliefrø til Presning har man ikke ment at burde tilraade af Hensyn til de nævnte Produkters store Betydning som Foder- og Textilstoffer og som Materiale til Oliepresning og deraf flydende Fodermidler, uagtet man selvfølgelig ikke er blind for, at en Toldbeskatning væsentlig vilde kunne støtte Dyrkingen af disse Afrøder, af hvis Behandling flere give Arbejde til saa mange Hænder. Ej heller tør vi tilraade nogen Told som Beskyttelse for den indenlandske Produktion af Kløver-, Græs-, Roe- og Havefrø, eftersom det

er en Hovedsag at erholde det bedst mulige Frø, og Markedet derfor ikke bør være indsnævret, men staa aabent for dem, der kunne levere det bedste Frø, hvad enten dette er voxet her i Landet eller ikke. Derimod er der en Kultur, som Udvalget maa tilraade beskyttet ved passende Toldsatser mod den stedse voxende Konkurrence. Dette er Dyrkningen af tidlige Kartoffler og Havesager, hvis Afsætning spiller en ikke ubetydelig Rolle for mange, særlig mindre Jordbrugere, for hvilke det derfor vil være af Betydning at kunne faa dem afsatte særlig paa en Tid, da de endnu ere Luxusvarer og derfor blive betalte med forholdsvis gode Priser. Men disse Artikler*) indføres netop paa den Tid (2—4 Maaneder om Forsommeren), da de ere Luxusvarer, i betydelige Mængder fra sydligere Lande, hvorved Priserne paa dem trykkes. En Told i 2—4 Maaneder i Forsommeren paa disse Artikler vil da hjælpe mange mindre Jordbrugere, medens Hensynet til det almindelige Forbrug ikke kan gjøres gjældende mod en slig Told paa den Tid af Aaret. Hertil kommer, at netop i de senere Aar synes Betingelserne for et mere omfattende Havebrug at være komne til Stede; de knappe Tider have tvunget mange Jordbrugere til at søge efter nye Indtægtskilder, som en saadan frembyder et mere intensivt Havebrug sig naturligt, og en Told i et Par Maaneder om Forsommeren vil bringe denne Indtægtskilde til at flyde rigeligere. Forøvrigt skulle vi ikke gaa nærmere ind paa det detaljerede Spørgsmaal om vor Frugt- og Blomsterkulturs Beskyttelse mod de af Naturforholdene begunstigede Landes Konkurrence, — en Beskyttelse, der ogsaa motiveres ved, at vore Naboer i Syd, Øst og Nord ved høje Toldsatser paa Havesager have udelukket os fra deres Markeder — men vi henvise herom til de

*) Som Kartoffler, Asparges, Agurker, Blomkaal, afskaarne Blomster o. s. v.

Resolutioner og Adresser, der i saa Henseende ere vedtagne af vore Gartnere.

Forinden vi forlade Spørgsmaalet om Beskyttelse for Landbrugsprodukterne, skulle vi til Slutning endnu fremhæve, at en afgjort Beskyttelsespolitik vilde skabe et farligt Præcedens mod os. Som bekjendt, er der i England et stort Parti, *Greater Britain*, der vil, at England skal opgive *the free trade* og i Lighed med de continentale Stater slaa ind paa en afgjort Beskyttelsespolitik. Dette Parti tager ethvert Land, hvis Politik føres i protektionistisk Retning, til Indtægt for sig og sine Anskuelsers Rigtighed, og det Ræsonement vilde ligge nær for det: Naar selv Danmark indfører Beskyttelse for sit Landbrug, er der saa ikke langt mere Grund for os til at gjøre det Samme. Den for os saa farlige Mulighed kan ikke lades ude af Betragtning, at hvis vi slog ind paa en afgjort Beskyttelsespolitik, vilde de engelske Protektionister anstrænge sig for i det mindste at berøve Danmark den gunstige Stilling, som det endnu har paa det engelske Marked.

II. Lettelse af Landbrugets Forbrug.

Kan Landbruget saaledes efter Udvalgets Overbevisning ved en kommende Toldrevision ikke faa sine Indtægter forøgede i synderlig Grad gennem Toldbeskyttelse, kan Toldrevision derimod bidrage noget til at formindske dets Udgifter derved, at Tolden paa alle Artikler, der ere vigtigere Produktionsfornødenheder for Landbruget, blive hævet eller nedsat. Udvalget nærer dog, som før sagt, ikke store Forventninger om Betydningen af den Hjælp, der herigjennem kan bringes Landbruget, men da selv en ringe Haandsrækning er bedre end slet ingen, tillader Udvalget sig at foreslaa Toldfrihed eller Toldlettelse for de neden for nævnte Forbrugsgjenstande for Landbruget.

Man skulde tro, at i et Land som Danmark, hvis Velfærd beroer paa dets Landbrugs Trivsel, vare Landbrugs-Maskiner og -Redskaber — nødvendige Betingelser for en Udvikling i Retning af intensivt Landbrug — ikke toldbeskattede. Men som bekendt ere de det, og den Fordyrelse, som Tolden gjennemsnitlig foraarsager, kan regnes til at udgjøre 6—10 pCt. af Maskinernes og Redskabernes Værdi. Den Driftskapital, der er nødvendig til Anskaffelsen af Landbrugsmaskiner, vil altsaa for Landbruget reduceres en Del, naar Tolden hæves.

Regeringen foreslog i sit sidste fuldstændige Toldlovsforslag foruden en Moderation af andre Toldsatser, der ramme Maskiner, tillige Tolden paa »Ubenævnte Varer« nedsat fra 10 til 5 pCt., en Nedsættelse der særlig skulde have Betydning over for Maskiner og Redskaber. Naar Udvalget bliver staaende herved og ikke foreslaaer fuld Toldfrihed, er det af Hensyn til vor betydelige indenlandske Maskinfabrikation, der maaske vilde lide noget ved Toldens radikale Ophevelse. En Toldnedsættelse som den af Regeringen foreslaaede vil derimod næppe kunne udsætte den hjemlige Industri for overvældende Konkurrence. Thi for det Første ville vore Fabrikanter, naar Tolden nedsættes, næppe i synderlig Grad tabe det indenlandske Marked. De dygtigere blandt dem have i de senere Aar endog kunnet konkurrere med den svenske Maskinindustri i selve Sverige, lige som den hidtidige Told saa at sige har hjulpet vore Landmænd og Fabrikanter til at finde hinanden, de fleste Agerbrugere have vænnet sig til at handle med disse, saa der er knyttet et naturligt Forretningsforhold mellem dem (Kredit, personligt Bekjendtskab o. s. v.), som vanskelig vil brydes. Desuden vil det jo altid være forbundet med forholdsvis dyr Fragt at føre de voluminøse Landbrugsmaskiner hertil fra Udlandet, saa Fragten i sig selv virker som en Slags Beskyttelse for den indenlandske Industri. Og endelig maa det erindres, at de fra alle Sider billigede Nedsættelser i

Tolden paa Jærn, Kul og Træ ville komme vor Maskin-industri til Gode.

Hvad angaaer Spørgsmaalet om Tømmer- og Træ-tolden, kunne vi ikke slutte os til de Ønsker, der ere fremsatte om dens fuldkomne Fjærnelse. Der er nemlig store Strækninger i vort Land, der ikke egne sig for anden Kultur end Trækulturen, og som det vil være af stor Betydning i forskjellige Henseender at faa beplantede, men som næppe ville blive det, hvis man ikke kan sikre dem en fremtidig Afsætning af deres Træmateriale. Og til en saadan Afsætning turde en moderat Told paa Tømmer og Træ være nødvendig, idet den beskytter os mod fremmede Landes overvældende Massekonkurrence. En slig moderat Told vil næppe blive generende for Landbruget, thi Tømmer og Træ spiller ikke den Rolle for dette som tidligere, dels fordi Opførelsen af Bindingsværksbygninger nu næsten ganske forlades, dels fordi andre Bygningsmaterialier (som Jærn, Beton, Cement o. s. v.) have fundet betydelig Anvendelse ved Siden af Tømmeret, og dels fordi Stenkul i stedse videre Omfang breder sig fra Byerne ud paa Landet. Vi tro da, at man rettest maa blive staaende ved Regeringens sidste Forslag, der delvis giver uforarbejdet Tømmer og Træ fri, delvis sætter det til en Told af 2,35 Kr. pr. Ton.

Hvad Tolden paa Jærn og Jærnvarer, Stenkul, Salt, Ben, Syrer, Salpeter, Tjære, Beg, Asfalt, Is, Tagfilt, grove Sække o. s. v. angaaer, saa vil dens Ophævelse vel fortrinsvis komme Industrien til Gode, men da ogsaa Landbruget og Landbrugsbefolkningen ere betydelige Forbrugere af disse Varer, kan Landbruget kun støtte de Ønsker, der fra andre Sider ere fremsatte om Ophævelsen af Tolden paa disse Gjenstande.

Det Samme gjælder de Fordringer, der fra Handelsstandens Side ere rejste med Hensyn til Skibsafgiftens Ophævelse. Thi vel har Loven af 1. April 1887, der ophæver Afgiften »for det udgaaende bestuede Skibs-

rum« for Landbruget borttaget den væsentligste Del af Interessen, der knytter sig til Afgiftens Ophævelse, men da Landbruget endnu ved Indførsel af Kul, Gødning og Foderstoffer bærer sin Del af den ved Afgiften fremkaldte Fordyring af Transporten, vil Skibsafgiftens fuldkomne Fjernelse ogsaa til en vis Grad være i Landbrugets Interesse.

Med en Undtagelse for Landbrugsmaskinernes Vedkommende vil Toldens Ophævelse eller Nedsættelse paa de øvrige, her nævnte Artikler ikke blot komme Landbruget, men ogsaa -- og især — Industrien og Haandværket til Gode. Den Lettelse, som Landbruget ved Toldens Ophævelse eller Nedsættelse vil vinde for sin Produktion, vil, som gjentagne Gange fremhævet, ikke blive meget følelig, thi ingen af de her nævnte Artikler spiller en synderlig vigtig Rolle i Landbrugets Konsum. — Dernæst kan, som ogsaa før er fremhævet, Landbruget vinde nogen Lettelse derved, at den nuværende, næsten alt omfattende Beskyttelse, der forhøjer hele Prisniveauet her i Landet, bliver fornuftig reguleret. Vi have tidligere kort angivet, hvilke Forhold der i denne Henseende i det Store og Hele bestemmer Landbrugets Stilling lige over for dets forskellige Forbrugsgjenstande og skulle her nøjes med at henviser dertil, idet en nærmere Gaaen i Detajl vil føre os for langt bort fra vor egentlige Opgave. Men heller ikke ad denne Vej kan der ydes vort betrængte Landbrug den Hjælp, som det i den nuværende Periode saa højlig trænger til.

III. Andre Midler, der staa i nært Forhold til Toldlovgivningen.

Et Forslag om at støtte Landbruget, der er fremsat fra flere Sider og som staaer i nær Forbindelse med Spørgsmaalet om Toldrevisionen, er Forslaget om Udførselspræmier for Landbrugsprodukter.

En Udførselspræmie paa Kvægavlsprodukter maa — hvis den da ikke fastsættes saa lille, at den ingen Betydning faaer — nødvendigvis kræve meget store Ofre fra Statens Side. Et Blik paa Udførselstabellerne godtgjør dette klart. Lægge vi til Basis for Beregningen den gennemsnitlige Overskudsudførsel i Fem-aaret 1881—85, saa var denne i runde Tal følgende:

Kvæg	95,000 Stkr.
Faar	65,000 -
Svin	255,000 -
Flæsk og Skinker	16,000,000 Pd.
Kjød og Pølser ..	149,000 Pd.
Smør.....	23,600,000 -
Æg	2,700,000 Snese

Sættes nu Udførselspræmien, som foreslaaet, til 20 Kr. pr. Stkr. Kvæg, 2 Kr. pr. Faar, 4 Kr. pr. Svin, 3 Øre pr. Pd. Flæsk og Skinker, 4 Øre pr. Pd. Kjød, 10 Øre pr. Pd. Smør og — hvad der ikke er foreslaaet, men som dog vel maa tages med — til 10 Øre pr. Snese Æg, saa vil, med ovenanførte Udførselstal lagte til Grund, disse Præmier foraarsage Statskassen en aarlig Udgift af ca. 6 Mill. Kr. Sandsynligt vil imidlertid denne Udgift stige ret betydeligt, thi det maa antages, at Udførselen, netop paa Grund af Præmierne, vil tiltage, idet disse ville lede til en endnu almindeligere og stærkere Overgang, end der alt finder Sted, til Husdyrhold og Mælkeridrift. Man kan da betragte det som givet, at Udførselspræmier ville medføre meget store Ofre fra Statskassens Side, Ofre, som den ikke kan yde uden at faa Kompensation herfor ved betydelige Skatteforhøjelser paa andre Punkter, Forhøjelser, som ville ramme Landets Borgere (ogsaa Landmændene), samtidig med, at de kom til at betale deres animalske Forbrug med højere Priser. Thi det maa jo erindres, at Udførselspræmier som deres nødvendige Supplement kræve, at der paa Varerne lægges Indførselstold af samme Størrelse som

Præmien*). Med Udførselspræmien vil altsaa nødvendigvis være forbunden de ovenfor omtalte Ulemper, der knytte sig til Indførselstolden, ja disse Ulemper ville blive forstørrede, thi Udførselspræmien vil fordyre Hjemmebruget langt stærkere end en tilsvarende Indførselstold; Statens Udbetaling af Præmien er nemlig en absolut sikker Indtægt, som der ogsaa ved Hjemmehandelen vil blive taget fuldt Hensyn til.

En Exportpræmie vil dernæst bringe de forskellige Egne og Avlsbrug en meget forskjellig Hjælp. Landets mest udprægede Kornegne, som Maribo, Københavns, Præstø, Sorø, Odense og Svendborg Amter ville have mindre Nytte af Udførselspræmierne end de Egne, der fortrinsvis ere baserede paa Kreaturholdet, ligesom de Avlsbrug, hvis Hovedindtægt flyder af Kornsalg, ville have mindre Fordel end de, der fornemmelig tager Indtægten ved Salg af animalske Produkter.

Skal Udførselspræmie betales for alle Slags Varer? Skal t. Ex. Kvæget have Udførselspræmie, hvad enten det er fedt eller magert? De Fleste ville vel være enige om, at der ikke skal betales nogen Præmie for magert Kvæg, men det vil da blive meget vanskeligt at afgjøre, hvorledes Dyrene skulle klassificeres og Præmien beregnes, og ved alle Udskibshavnene og ved Vamdrup maatte der da ansættes særlig kvalificerede Mænd til at varetage det herved fornødne — atter en betydelig Udgift for Staten. Og skal t. Ex. alt Smør, det fineste og det sletteste, have samme Præmie? Sætter man Præmien ens, vil Iveren for at producere fineste Vare kølnes, og skal Præmien rette sig efter Kvaliteten, saa faa vi ogsaa her en meget vanskelig Klassifikation for Smørrets Vedkommende.

Ville Udførselspræmier end gavne Landbruget, saa ville de dog gavne det højst ulige, de ville foraarsage

*) Gjøres der ikke dette, ville jo nemlig fremmede Exportører ved at sende deres Artikler over Danmark kunne drage Fordel af Præmierne paa den danske Statskasses Bekostning.

Statskassen uberegnelig store Udgifter, de ville sammen med deres nødvendige Supplement, Indførselstoldsatser, bidrage til at fordyre de vigtige animalske Fødemidler, der vil ved deres Udredelse blive meget vanskelige Spørgsmaal at klare, og endelig ville de i endnu højere Grad end Indførselstold friste Udlandet (England) til — og vel at mærke til begrundede, delvis nødvendige — reciproke Forholdsregler. — Til Støtte for Udførselspræmier har man paaberaabt sig Tysklands Exempel, idet Tyskland jo yder en Exportpræmie til Roesukker. Denne Præmie har imidlertid, som en Udførselspræmie i de aller fleste Tilfælde vil det, ledet til betydelig Overproduktion, og Tyskland vil jo nu ogsaa, som bekjendt, søge at komme bort fra Præmien.

Hvad der her er sagt om Exportpræmie for Kvægavlsprodukter, gjælder ogsaa om Udførselspræmien for Korn, ja, Hensynet til det indenlandske Forbrug gjør sig endnu stærkere gjældende her end ved de animalske Frembringelser. Hertil kommer, at en Kornudførselspræmie i højeste Grad vil friste Landbruget bort fra den Udviklingsgang, som det til Held for vort Land og bestemt af Verdensmarkedet og dets egne naturlige Forhold er slaaet ind paa.

Heller ikke kunne vi, tiltrods for den tyske Mel-exportpræmie, tilraade en saadan for Danmarks Vedkommende. Vi frygte nemlig for, at denne Præmie vilde friste de Lande, til hvilke vi udføre Mel, til Forholdsregler for at sikre deres Mølleindustri og Landbrug mod den kunstig forstærkede danske Konkurrence; men tabte vor Mølleindustri først disse Lande som Afsætningssteder, turde det være et Spørgsmaal, om den ikke havde tabt dem for bestandig eller i al Fald for meget lange Tider. Ulige heldigere forekommer det os at ville være, hvis Danmark med Sverige og Norge kunde faa afsluttet en Overenskomst, der sikrede Skandinaviens Landbrug og Mølleindustri imod den kunstige fremmede Melkonkurrence. Da der imidlertid er nedsat et Udvalgt af Møllerne til

at overveje, hvad der bør gøres i denne Sag og indgaa til Regeringen med en Indstilling desangaaende, ville vi ikke gaa nærmere ind paa dette Forhold, men kun udtale, at ogsaa Landbruget har stor Interesse i, at der bliver sat en Bom for det fremmede Overgreb.

Et Omraade, paa hvilket Staten i to Henseender kan optræde overordentlig heldigt, er paa Alkoholbeskatningens, idet den nemlig først og fremmest ved høj Spiritusbeskatning i Forbindelse med Beskatning og Begrænsning af Udsalgsretten kan bidrage til at trænge Alkoholforbruget tilbage, dernæst ogsaa ad denne Vej skaffe sig betydelige Beløb, ved Hjælp af hvilke den dels for Kommunerne vil kunne overtage nogle af de Udgifter, hvis stærke Forøgelse i de sidste Aartier trykke haardt under Nutidens vanskelige økonomiske Forhold*), dels vil kunne iværksætte hensigtsmæssige Foranstaltninger til Arbejderstandens Vel. — Som Midler, der saaledes ville kunne bringe betydelige Beløb i Statskassen samtidig med, at de indvirke reformatorisk paa en af vor Nations Skjødedynder, er en Forhøjelse af Brændevinsafgiften, Paalæggelsen af en Ølskat samt en Forhøjelse af Vintolden.

Man kan nu i vore Dage, efter de Undersøgelser og Erfaringer, der foreligge, betragte det som notorisk, at

*) Kommunal skatterne udgjorde i Aaret 1884:

i Kjøbenhavn	5,5 Mill. Kr.,	deraf af faste Ejendomme	2,9 Mill. Kr.
i Kjøbstæderne	3,4	— — — —	0,5 — —
i Sognekommunerne	10,8	— — — —	7,3 — —
i Amtskommunerne	5,1	— — — —	4,8 — —

24,8 Mill. Kr., deraf af faste Ejendomme 15,5 Mill. Kr.

Skolevæsen og Fattigvæsen kostede Kommunerne:

	Skolevæsen.	Fattigvæsen.
i Kjøbenhavn	882,000 Kr.	913,000 Kr.
i Kjøbstæderne	1,186,000 -	952,000 -
i Sognekommunerne	3,746,000 -	4,775,000 -
i Amtskommunerne	337,000 -	907,000 - †)

†) Inklusive Amtets Udgift til Justits- og Politivæsen.

medens en meget maadeholden Nydelse af Alkohol under visse Betingelser vel kan være nyttig (dog kun, naar Legemets Næringstrang samtidig tilfredsstilles med virkelig nærende Kost), saa har Alkoholen nydt stadig og i større Dosis ikke nogen gunstig Virkning, ja, at den nuværende, almindelige Nydelse af Alkohol har de farligste Følger for Sundheden. Undersøgelser ikke blot her i Landet, men i andre Lande, vise, hvilken farlig Fjende Alkoholen er for Individet og for Samfundet. Vi anføre nogle Exempler herpaa. I den af statistisk Bureau i Septbr. 1882 afgivne Beretning fremhæves det, at i Tiaaret 1871—80 har Drikfældigheden her i Landet været Hovedaarsag til 23 pCt. af Separationerne, $12\frac{1}{2}$ pCt. af de paa Hospitalerne indtrufne Dødsfald blandt Mænd, 19 pCt. af det paa Sindssygehospitalerne indlagte Antal Mænd, c. 50 pCt. af Selvmordene af Mænd over 30 Aar, 30 pCt. af de paa Fattiggaardene indlagte, 74 pCt. af de for Polituorden anholdte og 31 pCt. af de i Vridsløselille indsatte. I England har man opstillet den Beregning, at Misbrug af Spiritusdrikke har foraarsaget de $\frac{9}{10}$ blandt Tilfældene af Fattigdom, $\frac{3}{4}$ af Forbrydelserne, $\frac{1}{2}$ af de legemlige Sygdomme, $\frac{1}{3}$ af Sindssygdommene, $\frac{1}{3}$ af Selvmordene, $\frac{1}{3}$ af Skibbruddene. For de forenede Stater foreligger der en ministeriel Beretning, der for Tiaaret 1860—70 ligeledes med høje Tal angiver, hvilken Ødelæggelse Spiritusen har forvoldt her, hvorledes den har været en stærkt medvirkende Aarsag til at fylde Fængslerne, Hospitalerne og Fattiganstalterne. Selv om disse Tal selvfølgelig ikke kunne være fuldt paa-lidelige, saa godtgjøre de dog tilstrækkelig, hvilken uhyre Ødelæggelse Alkoholen foraarsager: den fører til forøget Sygelighed og Dødelighed, til Slægtens Degeneration, den nedbryder Sædelighed, Moralitet og Velstand.

Man har i forskjellige Stater efterhaanden faaet klar Bevidsthed om, at skal man komme Nutidens store Onde, Pauperismen, virksomt til Livs, skal det lykkes at faa Forbrydelsernes Antal indskrænket, Familie-

livet lykkeligere, den fremtidige Slægt sund og dygtig, Sindsygehospitalerne og Fængslerne mindre overfyldte — skal det overhovedet lykkes virksomt at arbejde for Kulturfremskridtet, saa maa Bestræbelserne først og fremmest rettes paa at faa Forbruget af Alkohol trængt tilbage. Lande som de Forenede Stater, Schweiz, Sverige og Norge have derfor taget de kraftigste Forholdsregler for at faa Alkoholforbruget indskrænket, og gennemgaaende ere deres Bestræbelser kronede med Held. Ved høj Beskatning, energiske Forholdsregler, skarp Kontrol er det virkelig lykkedes i ikke faa Lande næsten fra Aar til Aar at faa Alkoholforbruget indskrænket. Men nu hos os. Danmark er det Land i Evropa, hvor Brændevinsbeskatningen er lavest, Brændevinsforbruget størst.

Skatten til Staten var:

i England.....	165,6	Øre	pr. Pot.
i Belgien.....	100	-	-
i De Forenede Stater...	86	-	-
i Holland	c. 81	-	-
i Rusland	77,8	-	-
i Norge.....	67,4	-	-
i Sverige.....	c. 40	-	-
i Danmark	c. 12	-	-

Det absolute Alkoholforbrug beregnes pr. Individ aarlig at være følgende*):

Danmark	11 1/2	Liter
Det nordtyske Skatteforbund ..	9 1/4	-
Baden	7 1/2	-
Rusland	7 1/2	-
Schweiz	7,4	-
Østerrig-Ungarn	7	-

*) Tallene ere efter officielle Angivelser. Da imidlertid nogen Produktion og Forbrug af Alkohol i flere Lande unddrager sig Beskatningen, turde nogle af de her anførte Tal være for smaa; Fejlene ere dog næppe af en saadan Størrelse, at de have haft nogen Betydning for den her opstillede Rækkefølge mellem Landene.

Nederlandene	5—6	Liter
Belgien	5 ³ / ₄	-
Frankrig	5	-
Sverige	4 ¹ / ₂	-
Norge.....	3,8	-
Baiern	3,7	-
Württemberg	3,4	-
Storbritannien og Irland	2 ³ / ₄	-
De Forenede Stater.....	2 ³ / ₄	-
Finland.....	2 ¹ / ₄	-
Italien	1	-

Af Brændevin og anden Spiritus er det aarlige

Forbrug pr. Individ:

i Norge	5,4	Liter
i Tyskland.....	10	-
i Sverige ...	11	-
i Danmark.....	18	-

Denne Umaadelighed i Drik er gammel i Danmark. Drukkenskaben var tidligere udbredt i alle Stænder, selv i den gejstlige Stand, og fremmede Forfattere kørse sig ofte over den danske Nations Drikfældighed. — At man i ældre Dage, da man ikke havde Øjnene klart aabne for den Fordærvelse, Drikkeriet foraarsager den Enkelte saa vel som Samfundet, da Drukkenskaben derfor ikke betragtedes som en Last, at man den Gang ikke gjorde noget for at indskrænke Drikkeriet, det kan forstaaes. Men at man i Nutiden, da vi saa at sige Alle daglig have for Øje den Ødelæggelse, som Alkoholen foraarsager — en Ødelæggelse, hvis Størrelse kun delvis afsløres ved det indsamlede statistiske Materiale — og da Erfaringen fra andre Lande lærer os, hvorledes Ondet ved energiske Foranstaltninger lader sig om end ikke udrydde saa dog stærkt trænge tilbage, at man da alligevel op til den Dag i Dag her i Danmark intet har gjort for at trænge den for Individet som for Samfundet saa skadelige Last tilbage, det er, for ikke at bruge et stærkt Ord, forbavsende, særlig fordi Staten i en høj Alkoholbeskatning har et Middel, der paa en Gang kan trænge Alkoholfor-

bruget tilbage og forøge Statsindtægterne. Det viser sig nemlig efter de Erfaringer, man har indhøstet bl. A. i Sverige, Norge og Nord-Amerika, at Alkoholskatten virkelig kan være i Stand til at forene flere Momenter, et moralsk, sanitært og finansielt, idet en høj Alkoholskat i betydelig Grad kan formindske Forbruget og dog samtidig give en stor Indtægt. Forbavsende er det ogsaa, at der i dette Land, hvor der er billigere Adgang end noget andet Steds til at drikke sig en Rus, fra Privates Side er gjort forholdsvis saa lidt for at modvirke vor nationale Last. Vi have vel ogsaa her i Landet Totalafholdsforeninger og Maadeholdsforeninger, der virke med Iver, men de have kun smaa Midler, og de savne den Støtte fra Kapitalisternes, fra Pressens, fra Øvrighedens og fra ansete Mænds Side, som de tilsvarende Foreninger i Udlandet nyde godt af. Naar man sammenligner det indskrænkede Virkefelt, Maadeholdssagen hos os har lagt under sig, de smaa Midler, der staa til dens Raadighed, den bramfri beskedne Maade den virker paa, den ringe Understøttelse den nyder hos Øvrigheden eller hos ansete Private, naar man sammenligner dette med den Opmærksomhed, Understøttelse og Betydning, Maadeholdssagen har forstaaet at vinde sig i andre Lande, saa forstaaer man, hvorledes den i disse har været en stærkt medvirkende Faktor til at indskrænke Drukkenskabens, medens de Resultater, den hos os kan henpege paa, desværre kun ere smaa. I Sverige modtog og modtager saaledes Maadeholdsforeningerne Understøttelse og Bistand fra de højeste Steder — Kong Oskar I lod dem paa sin Bekostning udsende prædikende Agenter over hele Landet — Skrifter mod Drukkenskabens blive udbredte i hundred Tusindvis over Landet, Foredrag afholdes o. s. v. Og Sverige, der tidligere var det Land i Evropa, hvor den største Drukkenskab herskede, yder nu et folgeværdigt Exempel paa, hvad statslig og kommunal Omsorg, forenet med en uegennyttig Filantropis alvorlige og stor-

artede Arbejde, kan udrette mod en Last, der tidligere syntes uovervindelig. — I Rusland understøtter Øvrigheden i mange Gouvernementer Maadeholdsforeningerne og fastsætter strænge Straffe for dem, der offentlig vise sig drukne. I et Distrikt (Kasan) er det forbudt at sælge Brændevin til Nydelse paa selve Stedet, og i Slutningen af 70erne lukkede Politiet i St. Petersburg en Del (2000) Værtshuse. — I Holland findes et stort og rigt Maadeholdsselskab (med talrige Sektioner), der udgiver Blade og aarlig lader 50,000 Smaaskrifter, der skildre Drukken-skabens Følger, uddele. — I Frankrig har det i 1872 grundede Maadeholdsselskab alt udøvet en velsignelsesrig Virksomhed; det lader afholde offentlige Foredrag, uddeler Skrifter, hjælper med til Oprettelsen af Arbejderforeninger, i hvilke Medlemmerne nyde en nyttig og behagelig Underholdning, men i hvilke der ikke maa nydes Spiritus, det uddeler Medaljer og Belønninger til Personer af Arbejderklassen, der virke for Maadeholdssagen, o. s. v. Selskabet tæller, foruden Halvdelen af det medicinske Fakultet og en Mængde Læger rundt om i Landet, mange af Frankrigs mest fremragende Mænd som virksomme Medlemmer. — Ogsaa i Belgien og Schweiz er Maadeholdssagen netop i den nyere Tid greben kraftig og energisk an, medens de første Bestræbelser fra Privates Side for at trænge Drikkeriet tilbage kom frem i de Forenede Stater i Nord-Amerika. Den 1. Maadeholdsforening blev oprettet 1808 (i Staten New-York), en anden Forening 1813, men det er dog først det i Boston 1827 oprettede American Temperance Society, der har faaet en overordentlig Betydning. Den Agitation, som Selskabet har udfoldet ned til vore Dage, er storartet. I Millionvis ere Almanakker, Brochurer og Blade strøede ud over Unionen, Foredrag blevne afholdte, Filialforeninger oprettede, Kvinder have organiseret Korstog mod Værtshusene o. s. v. o. s. v. Og i mange Egne af det vidtstrakte Land have da ogsaa Resultaterne svaret til de kæmpemæssige Anstrængelser, som ere ud-

foldede ikke blot af denne Forening, men ogsaa af Good Templars Ordenen; saaledes have flere af Staterne helt forbudt Tilvirkningen og Salget af spirituøse Drikke. Afholdenhedsspørgsmaalet er nu i Amerika blevet et stort politisk Spørgsmaal. — Støttet ved højt ansete og opofrende Mænds personlige Arbejde og de uhyre Summer, som menneskekærlige Folk have ladet dem tilflyde, er ogsaa i England Maadeholdsforeningernes Virksomhed af imponerende Art. Den største af dem, the United Kingdom Alliance, raadede saaledes i Midten af 70erne over en aarlig Indtægt af 26,000 Lst. og ejede en Fond paa 90,000 Lst. Denne Forenings Hovedopgave er ad Lovgivningsvejen at modvirke Drukkenskabens, og den søger derfor at fremme Valget til Parlamentet af Mænd, der ere Maadeholdssagens Venner.

Man vil af disse korte Oplysninger faa et klart Indtryk af, hvilken energisk Virksomhed Maadeholdsforeningerne udfolde i andre Lande, hvorledes de dér arbejde i det fulde Dagslys, med den offentlige Opmærksomhed henvendt paa sig, støttet og ledet af Mænd, der ogsaa i andre Retninger ere deres Nations Førere. At Foreningerne imidlertid saa godt som alle Steder mægtig have bidraget til at trænge Drikketiet tilbage, det skyldes for en væsentlig Del, at deres Bestræbelser ere blevne støttede fra Statens Side.

Ville vi kort omtale de Forholdsregler, man fra Statens eller det Offentliges Side har taget mod Alkoholen, er der nærliggende Grund til fornemmelig at berøre Forholdene i Sverige og Norge. Sverige*) har, som før omtalt, en langt højere Skat paa Spiritus end Danmark, men ved Siden af denne er der en betydelig Forhandlingsafgift, der ikke tilfalder Staten. Handelen med Brændevin deles i 4 Klasser: 1) »Større Partihandel«, ved hvilken der sælges mindst 100 Kander (261,4 Liter), er fuldkommen fri. 2) »Mindre Partihan-

*) Se Statistisk Bureaus Beretning.

del«, med Salg mellem 15 og 100 Kander er afgiftsfri, men Bevilling til samme, der skal fornyes hvert Aar, søges hos den stedlige kommunale Myndighed, hvis Afgjørelser dog skulle billigges af Lenet. 3) »Minuthandel«, hvor der ikke maa sælges Kvantiteter mindre end $\frac{1}{2}$ Kande (1,₃ Liter) og større end 15 Kander (39,₃ Liter) og uden Fortæring paa Stedet. 4) »Udskænkning«, hvor Salget kan ske i saa smaa Kvantiteter som mulig og til Fortæring paa Stedet. Klasserne 3 og 4 betale en Afgift henholdsvis paa 25 og 40 Øre pr. Kande (13 og 21 Centimer pr. Liter) af det antagne Salg. Ethvert Spørgsmaal om Oprettelsen af en Bedrift af de 2 sidste Slags forelægges den kommunale Myndighed, og Oprettelsen billigges af denne under Forbehold af Lensøvrighedens Stadfæstelse. Gives Stadfæstelsen, udbydes Retten til »Udskænkning« eller »Minuthandel« ved offentlig Auktion for et Tidsrum af 3 Aar i det Højeste til den, hvis Bud lyder paa det størst formodede Salg*) og følgerig paa den største Afgift, — dog saaledes, at den kommunale Myndighed ogsaa tager Hensyn til den Vedkommendes Egenskaber. Bevillingerne kunne imidlertid i Byerne gives — uden Auktion og under Et — til Selskaber, der have dannet sig i dette særlige Øjemed, og som ikke maa have nogen Gevinst af Salget, men skulle aflevere hele Nettoudbyttet (Gøteborgsystemet). I Reglen deles Indtægten af Afgiften eller Nettoudbyttet paa følgende Maade: $\frac{1}{5}$ tilfalder Landstingets**) Regnskab, $\frac{1}{5}$ Lenets Husholdningsselskab og $\frac{3}{5}$ tilfalde i Byerne Kommunens Kasse og fordeles paa Landet mellem Lenets Sognekommuner (efter Folketallet).

Norge har — ved Siden af den høje Afgift til Staten — en betydelig kommunal Udskænkningssafgift, og det er overladt til Kommunerne at give eller nægte Ret

*) Det formodede Kandesalg maa i Byerne ikke være under 1200 og paa Landet ikke under 600 Kander.

**) Landstinget svarer nærmest til vort Amsraad.

til Krohold. Mange Steder have Kommunerne benyttet sig af deres Ret til ikke at give nogen Kroholdsbevilling, saa der gives store Strækninger i Norges Indre og langs dets Kyster, hvor der udenfor Byerne ikke findes Værts-huse. Detailhandel med Brændevin er forbudt fra Lør-dag Eftermiddag til Mandag Morgen, og man har sporet god Virkning af dette Forbud. I begge Landene for-mindsker Brændevinskonsumen sig, takket være de fore-nede Bestræbelser, som udfoldes fra Staten, Kommunerne og de Private (Gøteborg-Systemet).

Hvad det tyske Rige angaaer, saa bibeholder den nye Lov for Beskatning af Spritfabrikationen, der træder i Kraft den 1ste Oktober 1887, for »Landbrugsbrænderierne« Karrumsbeskatningen, medens de industrielle Brænderier beskattes med Afgift af det færdige Produkt. Desuden erlægges af al Brændevin, der ikke bruges i industrielle Øjemed, i Medicinen, til Opvarmning, Belysning o. s. v. en Forbrugsafgift, der opkræves ved Varens Overgang til den frie Forhandling. Afgiften for Landbrugsbrænderierne er 1 Mk. 31 Pf. pr. Hektoliter Karrum for hver Brænding, hvad der regnes at svare til 12—14 Mk. pr. Hektolitre Sprit, medens Afgiften for de industrielle Brænderier er 20 Mk. For de Brænderier, der vare i Virksomhed før 1ste April 1887, er Forbrugsafgiften fastsat til 50 Pf. pr. Liter (c. 43 Øre pr. Pot), for Brænderier, der ere anlagte efter 1ste April 1887, ansættes den derimod til 70 Pf. pr. Liter. Dette Forhold skal imidlertid ordnes ved en Revision hvert 3die Aar.

I andre Stater, af hvilke bl. a. Schweiz i den nyeste Tid har forhøjet sin Brændevinsafgift betydelig, har man Opmærksomheden henvendt paa den svensk-norske Ordning (Gøteborg-Systemet) og overvejer stærkt at følge denne. Og i de Forenede Stater i Nord-Amerika, i Storbritannien og Irland, i Frankrig (hvor Straffen skærpes, naar en Person gjentagne Gange offent-

lig viser sig drukken. Den, der 2 Gange er dømt til en større Straf, erklæres for uværdig til at deltage i Valg, til at vælges til Jurymand eller til andet Erhverv, der kræver Medborgernes Agtelse), i Østerrig og Ungarn, i Finland og endnu flere Stater findes der strænge Straffe for dem, der offentlig vise sig drukne, lige som de fleste Stater have mere eller mindre detaljerede Bestemmelser angaaende Udskænkningen for at hindre, at denne finder Sted til Børn eller Mindreaarige, til Fattiglemmer o. s. v. Man har, kort sagt, i de fleste Lande ogsaa ad Lovgivningsvejen saa vidt mulig søgt at indskrænke Drukkenskab. Hvad Danmark angaaer, er det næppe for meget sagt, at det maaske er det Land af alle civiliserede Lande, der har gjort mindst for at bekæmpe denne Last.*)

Medens de stærkeste Grunde tale for at forhøje vor Brændevinsafgift for derigjennem at formindske Brændevinsdrikningen, er der kun en Betænkelighed forbundet dermed, og det er den, at Fordyrelsen i saa høj Grad vil træffe de store, brede Befolkningslag. Men denne Betænkelighed vil fuldt ophæves, naar man giver de ubemidlede Klasser Kompensation ved Toldlettelser paa flere af deres vigtigste Forbrugsgjenstande samt anvender, om end ikke den hele saa dog en betydelig Del af den ved Brændevinsafgiftens Forhøjelse indvundne Merindtægt til Foranstaltninger, der direkte sigte paa Arbejderklassens Vel (som t. Ex. til Støtte for Syge- og Alderdomsforsørgelse for Arbejdere). En høj Brændevinsafgift, der formindsker Forbruget, vil jo desuden i Virke-

*) Oplysningerne vedrørende Alkoholspørgsmaalet ere fornemmelig hentede fra: Zur Alkoholfrage. Vergleichende Darstellung der Gesetze und Erfahrungen ausländischer Staaten. (En officiel Fremstilling ved den schweiziske Regering). Bern 1884. J. Wolf: Die Branntweinsteuer. Tübingen 1884. A. Baer: Der Alkoholismus. Berlin 1878. Statistisk Bureaus Beretning. Den kgl. svenske Kommissions Betænkning »Angående Tillverkning och Försäljning af Bränvin«. Stockholm. 1878.

ligheden, naar Alt kommer til Alt, være til Befolkningens sande Gavn, og hertil kommer, som Børsudvalget i sin Betænkning gjør opmærksom paa (Side 35), at en For- dyrelse af Brændevinen som Regel kun vil ramme den voxne Mandsperson, medens Toldfrihed eller Toldlettelse for de virkelige Fornødenhedsartikler vil være til Lettelse for hele Familien.

De samme Grunde, der tale for en stærk Forhøjelse af Brændevinsafgiften, tale ogsaa for Paalæggelsen af en Ølskat. Øllet er en økonomisk Ruin for Mange, fordi det er saa dyrt, og dertil kommer, at vort stærkt alkoholholdige Øl vist i Virkeligheden maa siges at afstedkomme lige saa megen Ødelæggelse som Brændevinen. Bestræbelserne bør ikke gaa ud paa at faa Forbruget trængt fra Brændevinen over paa Øllet, men paa at faa Spiritusnydelsen overhovedet trængt stærkt tilbage, hvad der er lykkedes bl. a. i Sverige, Norge og Rusland.

Naar Brændevinsafgiften forhøjes, og der paa- lægges en Skat paa det alkoholholdige Øl, maa det be- trægtes som selvfølgelig, at ogsaa de velhavende Klas- sers Alkoholforbrug fordyres ved en Forhøjelse af Vintolden. —

Udvalget maa sluttelig pointere, at den pekuniære Vin- ding, der kan opnaaes ved Beskatning af spirituøse Drikke, er et underordnet Moment i Sammenligning med de store Goder, der baade for Samfundet og de enkelte Individder ville resultere af en betydelig Indskrænkning af Alkoholforbruget. Da Erfaringen nu godtgjør, at først betydelige Prisforhøjelser faa Indflydelse paa Alkohol- forbruget, nytter det ikke at forhøje Brændevinsskatten med nogle faa Øre pr. Pot eller, hvis det af teknisk- finansielle Grunde kun er gjørligt at beskatte det bajerske Øl med nogle faa Kr. pr. Tønde, da at blive staaende herved uden tillige at supplere Skatten med en betydelig Afgift paa selve Udsalget. — man vilde nemlig kun der- ved opnaa at skaffe forøgede Indtægter til Veje paa Bekostning af Alkoholforbrugernes yderligere økonomiske

Ødelæggelse. Skal det virkelig lykkes at komme det store sociale Onde virksomt til Livs, skeer det ikke ved halve Forholdsregler, der ville gjøre mere Skade end Gavn, men kun ved at tage Skridtet fuldt ud, kun ved Paalæggelsen af høje Skatter i Forbindelse med andre energisk gennemførte Foranstaltninger til at trænge Alkoholforbruget tilbage.

Brændevinsafgiftens Forhøjelse vil med det nuværende Forbrug indbringe c. 350,000 Kr. for hver Øre, der lægges paa en Pot Brændevin à 8°, medens en Afgift paa bajersk Øl vil indbringe 500,000 Kr. for hver Krone, der lægges paa Tønden. En Forhøjelse af Vintolden som den, der er foreslaaet af Regeringen i dens sidste Toldlovsforslag, vil endelig medføre en forøget Indtægt for Statskassen af c. 560,000 Kr. Benyttes de ved en Ølskat og en Forhøjelse af Vintolden indvundne Beløb til at lette Kommunerne deres Skatter — maaske t. Ex. derved, at Staten delvis overtager Udgifterne til Skolevæsnet —, vil den derved fremkomne Lettelse komme Land og By, det store og det lille Hartkorn til Gode.

Idet Udvalget hermed slutter sin Betænkning, ønsker det at fremhæve, at det — som en Følge af den Begrænsning, som dets Arbejde maatte være underkastet ved den stillede Opgave — kun har kunnet tage de Forhold op til Behandling, som staa i Forbindelse med Toldlovgivningen. Maa den Hjælp, der efter det Foranstaaende kan tilflyde Landbruget ad den egentlige Toldlovgivningens Vej end siges at være lille, saa kan dog, tro vi, det Resultat, vi ere komne til, faa nogen Betydning derved, at det bidrager til at trænge en Del af de mange Illusioner tilbage, der knytte sig til Hjælp for Landbruget ad Toldreformens Vej. Thi netop i denne Erkjendelse ligger der en mægtig Opfordring til ikke

at spille Kræfterne paa Virkeliggjørelsen af unyttige Formaal, men til at koncentrere dem til energisk Arbejde for de store Opgaver, hvis Realisation vil bringe Landbruget en virkelig og følelig Hjælp. — Hvad selve Behandlingen angaaer, har Udvalget, paa Grund af Æmnets Størrelse og Mangesidighed, bestræbt sig for saa vidt mulig alene at faa de afgjørende Hovedpunkter draget frem. Naar det dog, hvad Behandlingen af det sidste Afsnit angaaer, er gaaet noget mere i Detalj, noget har overskredet de Grænser, som det ellers har draget sig for Behandlingen, saa har Grunden hertil været den, at Udvalget har ønsket at bidrage Sit til at aabne Øjnene for, hvor sørgelig langt vi ere tilbage med Hensyn til Bekæmpelsen af vor nationale Last, Drukkenskaben.

Til Slutning ønsker Udvalget endnu at bemærke, at medens den ovenstaaende Betænkning i det Store og Hele er et Udtryk for, hvad vi Alle have kunnet slutte os om, saa kan der dog godt hos det enkelte Udvalgsmedlem for forskellige Punktets Vedkommende gjøre sig én noget afvigende Anskuelse gjældende, uden at dog Nogen har ment det nødvendigt at afgive bestemte dissenterende Vota.

Kjøbenhavn, i September 1887.

F. Andersen,

Rosendal.

J. C. la Cour,

Sekretær i det kgl. d. Landhusholdnings-
selskab.

V. Falbe-Hansen,

Professor ved Universitetet.

E. Tesdorpf,

Præsident i det kgl. d. Landhushold-
ningsselskab.

H. Tillemann,

Godsinspektør, Mosager.

H. Valentiner,

Gjeddeshal.

H. Hertel.